

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

Policejní strategie při řešení mimořádných událostí v domácnostech

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor práce : Jiří Hájek

Vedoucí práce : PhDr. Mgr. Lucie Ptáčková, PhD.

Datum odevzdání práce: 25. května 2007

Abstrakt

„The police strategy at solving extraordinary events in households.“

The bachelor thesis provides total information about problems of extraordinary events in households where an offender and a victim are members of the household, with the orientation to police strategy during the contact with victims and offenders of this criminal activity. The main role in the system has the Police of Czech Republic which first comes into contact with an offender and a victim in the most incidents and which is entitled to check and avoid any social unacceptable behaviour. Under the rule of law the police is obliged to provide civil safety, protect citizens' property and help anybody who turns to the police with his or her request. It means acting quickly, on the professional level and constantly. All the police services are free of charge.

One part of this thesis is designation of the types of extraordinary events in households, cause analysis and possible prevention setting. The bachelor thesis details the definition, theory, signs and forms of home violence at one of the types of extraordinary events when the subject of announcement is behaviour with features of home violence. Although home violence can concern anybody including seniors, this thesis is aimed at a man as an aggressor and a woman as a victim. A new Act Nr. 135/2006 Code, came into force on 1st January 2007 which is altering some acts in the area of protection against home violence, introducing a lot of changes necessary to be responded to and the Act Nr. 283/1991 Code, on Police of Czech Republic, has being altered in its first part. That is way methodology of policeman's procedure at solving extraordinary events in households and methodology of policeman's procedure at expulsion of shared home and forbidding entering it are parts of this thesis. A safety plan for victims of violence and causistics of incidents are stated to illustrate the theoretical character of the thesis.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Policejní strategie při řešení mimořádných událostí v domácnostech“ vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 25. května 2007

Poděkování

Chtěl bych poděkovat vedoucí práce, PhDr. Mgr. Lucii Ptáčkové, PhD., za to, že mi věnovala svůj čas a poskytla mi zajímavé podněty k přemýšlení.

Dále bych chtěl poděkovat Mgr.Bc. Naděždě Talířové, za odbornou pomoc a vedení Okresního ředitelství Policie České republiky v Českých Budějovicích, které mi umožnilo prostudování ukončených trestních spisů a některé zjištěné skutečnosti jsem zapracoval v mé bakalářské práci.

Obsah

Úvod.....	7
1. Současný stav.....	10
1.1. Mimořádná událost – obecná definice	10
1.2 Mimořádná událost v domácnostech z pohledu Policie ČR	10
1.3 Definice násilí	10
1.4 Klasické násilí	11
1.5 Obecně k pojmu domácím násilí	12
1.6 Typy mimořádných událostí v domácnostech	13
1.6.1 Mimořádné události, kdy předmětem oznámení jsou trestné činy či přestupky proti majetku.	13
1.6.2 Mimořádné události, kdy předmětem oznámení jsou trestné činy či přestupky proti životu a zdraví, lidské důstojnosti, rodině a mládeži, svobodě, hrubě narušující občanské soužití.	14
1.6.3 Mimořádné události, kdy předmětem oznámení je jednání, které má znaky domácího násilí.	15
1.7 Dopady násilní v domácnostech	19
1.8 Příčiny majetkové trestné činnosti v domácnostech	21
1.8.1 Příčiny vzniku násilí v domácnostech	22
1.9 Prevence kriminality a policejní prevence u mimořádných událostech v domácnostech.....	24
1.9.1 Prevence u majetkových incidentů v domácnostech.	25
1.9.2 Prevence u násilných a mravnostních incidentů a jednání, které má znaky domácího násilí.	26
1.10 Postup příslušníků Policie České republiky při řešení mimořádných událostí v domácnostech v případech domácího násilí.	30
1.10.1 Postup na místě incidentu	30
1.10.2 Zásady komunikace s násilnou osobou.....	33
1.10.3 Zásady komunikace s osobou ohroženou domácím násilím.....	34
1.10.4 Zásady komunikace s dítětem, které se stalo svědkem domácího násilí	36

1.11 Vykázání ze společného obydlí a zákaz vstupu do něj	38
1.12 Legislativa – Ústava, trestné činy a přestupky nejčastěji páchané v rámci mimořádných událostí v domácnostech.....	48
2. Cíle práce a hypotézy.....	67
2.1 Cíle práce	67
2.2 Hypotézy	67
3. Metodika	68
4. Diskuse.....	69
5. Závěr	72
6. Seznam použité literatury	74
7. Klíčová slova	76
8. Přílohy.....	77

Úvod

Na myšlenku zabývat se hlouběji mimořádnými událostmi v domácnostech, kdy pachatelem a obětí je člen domácnosti z pohledu Policie České republiky mne přivedly hned dvě skutečnosti. První z nich jsou mé dlouholeté zkušenosti, které jsem nabyl při plnění služebních povinností jako příslušník Policie České republiky. Velká část protiprávních jednání v domácnostech není vůbec oznámena. Rodina má snahu věc vyřešit v rodinném kruhu, když se to nepodaří a dojde k dalšímu jednání např. odcizení větší finanční částky, je podáno trestní oznámení. V souladu s § 43 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, je tato povinna v rozsahu své působnosti, poskytnout pomoc každému, kdo se na ni obrátí s žádostí o pomoc. Tedy i osobě, která se domáhá ochrany před protiprávním jednáním jiného. Tímto protiprávním jednáním může být i případ domácího násilí. A právě druhým faktorem je domácí násilí, které porušuje lidská práva a dodržování lidských práv je trvalou součástí vyspělé občanské společnosti.

Rodina je základní lidskou jednotkou každé společnosti, plní funkci reprodukční, biologickou, společenskou, je důležitou institucí pro učení se rolím a zejména sociálním dovednostem, je významnou institucí pro utváření a rozvoj emocí a hodnotového systému, stejně tak jako je nenahraditelná pro utváření vazeb a vazbového chování mezi členy rodiny. Podstatou existence a největší smysluplností rodiny je tedy péče o děti a jejich výchova. Existence rodiny je ale také závislá na utvoření domova, tedy před veřejností skrytého soužití jejích členů v podobě bytu nebo domu. Rodina a její fungování je do velké míry závislá na společnosti, je spojena s ekonomickými aspekty a hospodářstvím, zaměstnaností, sociální a zdravotní úrovní země, což rovněž do značné míry ovlivňuje její prosperitu a stabilitu. Současná situace v domácnostech je ovlivňována řadou nepříznivých demografických ukazatelů jako je vysoká rozvodovost, hlavně se závislými dětmi, zvyšující se počty dětí narozených mimo manželství, neúplných rodin, rodin doplněných, družských. Z pohledu příslušníka Policie České republiky jsou mimořádné situace v domácnostech v posledních letech ovlivňovány zvyšujícími se počty deliktů proti majetku, lidské důstojnosti, rodině a mládeži,

svobodě, životu a zdraví a hrubě narušující občanské soužití. Opravdu se tak obrovsky mění charakter rodiny, že stát nabyl dojmu nutnosti zásahu do této instituce? Se změnou společnosti a rostoucími nároky na její jednotlivé členy se velmi mění i mezilidské vztahy. Jsme k sobě stále více bezohlednější, agresivnější, jde nám především o materiální statky. Vzrůstá nespokojenost daná rozdílnými osobními hodnotami. Příliš mnoho lidí je zklamáno ve svých vztazích. Milujeme své partnery, ale když vznikne napětí, konflikt, nevíme, jak to napravit. Poznání rozdílů by mnohým pomohlo překonat zklamání a umožnit je pochopit. Vzájemné vztahy nemusí být bojem. Napětí, sváry a konflikty vznikají, když jeden druhého nechápe, nebo chce být nad ním a využít svoji moc.

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybral „Policejní strategie při řešení mimořádných událostí v domácnostech“. Kladu si za cíl zpracovat materiál, který poskytne souhrnné informace o problematice mimořádných událostí v domácnostech se zaměřením na policejní strategii při kontaktu s oběťmi a pachateli této trestné činnosti. Zpracovat typy mimořádných událostí, rozebrat jejich příčiny a stanovit i možnou prevenci. U mimořádné události v domácnostech, u které jsou naplněny znaky domácího násilí, vytyčit role policistů, kteří se ve většině případů dostávají jako první do kontaktu s obětí a pachatelem. Policie České republiky se totiž již od roku 2004, kdy vstoupil v platnost nový § 215a trestního zákona - Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě, začala v těchto případech angažovat a od ledna 2007 je její činnost v tomto směru ještě daleko rozsáhlejší.

O tom, že to nebude téma jednoduché, jsem se přesvědčil již při analyzování různých materiálů. Přestože nové změny jsou již aplikované v praxi, nelze v tak krátké době vyhodnotit, zda současná právní úprava je dostačující, nebo bude zapotřebí dalších legislativních opatření, jak situaci řešit. Policisté musí reagovat na zjištěné násilí, zajistit především ochranu oběti a zabránit pachateli, aby v dalším jednání pokračoval.

Dalším mým úkolem bude zpracování metodiky, podle které budou postupovat příslušníci Policie České republiky při řešení domácího násilí. Teprve praxe v letošním

roce ukáže, zda nové zákonné opatření, které má zmírnit násilí v domácnostech, bylo tím správným postupem.

1. Současný stav

Mimořádné události vyústí v domácnostech z řady příčin. Tento problém má celosvětový charakter a potýká se s ním i Česká republika. Tato problematika vyvolává stále odbornou diskusi nejen státních i nestátních organizací, ale i orgánů činných v trestním řízení. Klíčová role v systému patří Policii České republiky, která se ve většině případů dostává jako první do kontaktu s obětí a pachatelem a je zmocněna ke kontrole a zamezení jednání.

1.1. Mimořádná událost – obecná definice

Je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

1.2 Mimořádná událost v domácnostech z pohledu Policie ČR

Je protiprávní jednání vyvolané činností člověka, které ohrožuje život, zdraví, rodinu a mládež, lidskou důstojnost, svobodu, hrubě narušuje občanské soužití či způsobí majetkovou škodu a vyžadují provedení služebních úkonů, kdy úkolem policie je především zastavit násilí, zajistit bezpečí ohrožené osoby, poskytnutí první pomoci a přivolání lékaře, zajištění odcizených věcí a případech omezit podezřelou osobu na osobní svobodě, osobu vykázat ze společného obydlí a není-li osoba, vůči které vykázání směřuje, v době policejního zákroku přítomna ve společném obydlí, zakázat vstup této osobě do společného obydlí, jakož i do jeho bezprostředního okolí a incident kvalifikovaně zadokumentovat.

1.3 Definice násilí

Násilí je každý čin, jehož následkem je, že oběť dělá něco, co nechce dělat, a který v ní vyvolává strach. Násilí nemusí obsahovat fyzický kontakt s obětí, protože zastrašující chování, slovní vyhrožování a psychické týrání má stejné následky. Chování, které

nemusí být považováno za násilí, ale je pokládáno jen za prostředek jak " ze sebe dostat vztek" (křik, nadávání, rozčilení, zlostné obviňování) - je násilím, pokud k něčemu nutí nebo děsí jinou osobu.

Násilné chování vůči ženě v rámci rodiny často vůbec nechápeme jako násilí, bagatelizujeme ho jako výměnu názorů nebo manželskou krizi. Násilí a týrání může nastat kdykoli - na začátku vztahu, po svatbě, ale i po letech společného života.

1.4 Klasické násilí

V současné době se v oblasti násilí v rodině setkáváme s případy, kdy většinou muž, manžel je agresivní, někdy z důvodu posilnění alkoholem, jindy nikoli. Rodinu terorizuje, manželku bije, ponižuje. Často takovéto jednání probíhá v přítomnosti dětí, které jsou tím traumatizovány. K vážnějšímu ublížení na zdraví dochází sporadicky. Zkušený násilník dokáže kvalifikovaně týrat, snižovat lidskou důstojnost, aniž by lékař objektivně cokoliv na těle postiženého mohl zjistit. Policie se po oznámení dostaví na místo, kde manžel-podezřelý vše popře, uvádí, že je to ze strany manželky vymyšlené. Policie vyzve ženu, aby navštívila lékaře a nechala si vystavit lékařskou zprávu o případných zraněních, a posléze pozve oba manžele k tzv. podání vysvětlení. Potom zákrok na místě většinou končí a není to liknavostí, ale tím, že policie nemá dost právních nástrojů a možností, jak pomoci. Pak zpravidla dochází k situaci označované jako stav důkazní nouze, protože proti sobě stojí tvrzení proti tvrzení. Takové jednání je kvalifikováno jako přestupek a podle § 58 odst. 1, písm. a) z. č. 200/1990 Sb. o přestupcích odloženo. V jiném případě je násilné jednání prokázáno, jde o přestupek, který na návrh poškozené projednává městský (obecní) úřad. Je-li poškození na zdraví závažnější a omezuje ženu v obvyklém způsobu života nejméně 7 dní, je pachatel trestně stíhán a odsouzen, ale pouze v případě, že manželka-poškozená nevyužije svého práva podle § 163 odst. 1) trestního řádu a dá souhlas k trestnímu stíhání .

1.5 Obecně k pojmu domácím násilí

Podle německého kriminologa H. J. Schneidera je domácí násilí nejrozšířenější formou násilí, přičemž je současně formou nejméně kontrolovanou a co do své frekvence a závažnosti nejvíce podceňovanou. Jedná se o sociálně patologický jev, který je nutné pojmenovat a řešit na všech úrovních.

1.6 Typy mimořádných událostí v domácnostech

Mimořádné události v domácnostech, kde pachatelem a současně poškozeným je člen rodiny je možné rozdělit do třech základních typů :

1.6.1 Mimořádné události, kdy předmětem oznámení jsou trestné činy či přestupky proti majetku.

Mezi tyto události řadíme krádeže peněz, šperků ze žlutého kovu a věcí, které končí většinou v bazarech, zastavárnách či u překupníků. Z počátku je snaha věc vyřešit v kruhu rodiny, ale v případech, kdy se toto nedaří a krádeže se stupňují, věc je oznámena k prověření na Policii České republiky. Dalšími případy jsou vzájemné krádeže věcí mezi manželi před či v průběhu rozvodového řízení.

Trestný čin neoprávněné užívání cizí věci, ke kterému dochází v době, kdy rodiče nejsou doma, většinou syn najde, odcizí klíče a následně odcizí a neoprávněně užívá osobního automobil.

Trestný čin podvodu, kdy takováto jednání jsou ojedinělá a dochází k nim většinou před řízením o dědictví, kdy vidina zisku dovede pachatele k sepsání prohlášení, padělání podpisu zemřelého a výběru peněz v bankovním domě i přes to, že je srozuměn o závěti, která je uložena u notáře.

Trestného činu neoprávněné držení platební karty, se může dopustit kdokoli z rodiny, který je ve finanční tísní a zná číselné označení PIN kódu. Po výběru finanční částky z bankomatu je takovéto jednání kvalifikováno jako jednočinný souběh trestných činů neoprávněné držení platební karty a krádeže. Zde je nutné uvést, že nedání souhlasu k trestnímu stíhání může poškozený využít pouze u trestného činu krádeže. Na trestný čin neoprávněné držení platební karty se souhlas nevztahuje, neboť platební karta je majetkem peněžního ústavu.

Početně nejvýznamnější skupinu u případů ke škodě rodičů či dalších příbuzných tvoří nezletilé děti a mladiství pachatelé, kteří se dopouštějí majetkové trestné činnosti, především trestného činu krádeže podle § 247 trestního zákona.

1.6.2 Mimořádné události, kdy předmětem oznámení jsou trestné činy či přestupky proti životu a zdraví, lidské důstojnosti, rodině a mládeži, svobodě, hrubě narušující občanské soužití.

U těchto mimořádných událostí bych chtěl uvést způsoby a metody, ke kterým se agresori nejčastěji uchylují.

Trestné činy proti životu a zdraví, patří mezi nejpočetnější a jednání agresora spočívá ve fyzickém násilí - to je násilí namířené proti členu rodiny (manželce, dětem, otci, matce, bratrovi atd.) Jedná se o fackování, rány pěstí, škracení, kopání či mlácení o zed', pokus zabít napadeného či někoho, koho miluje.

Trestné činy proti lidské důstojnosti, kdy jednání agresora spočívá v sexuálním násilí - používání síly či výhrůžek za účelem donutit poškozeného k sexu nebo k sexuálním praktikám, které odmítá, jednání se ženou jako se sexuálním objektem. V sexuálním násilí často nejde o intimitu, ale cílem je ponížit partnerku k demonstraci vlastní síly. Dalším jednáním je soulož s osobou mladší patnáct let a jiný způsob pohlavního zneužívání, kterým je zásah do pohlavní sféry poškozených např. ohmatávání prsou nebo pohlavních orgánů, líbání přirození.

Trestné činy proti svobodě, kdy jednání agresora spočívá v izolaci a omezování - zamykání v prostorách bytu, omezování jejích zájmů mimo domov, bránění navštívit příbuzné či přátele, odmítání vydat klíče. Dále vyhrožování a vydírání – působit tak, aby musela o peníze žádat, dávat jí kapesné, znemožnit jí přístup k rodinným příjmům, působit na osobu, aby o sobě měla špatné mínění, ponižovat ji, způsobit, aby se cítila provinile, že něco zavinila, vyhrožovat jí násilím, aby bylo plněno vše co si agresor žádá nebo se již nesetká s dětmi.

Trestné činy proti rodině a mládeži, kdy jednání agresora spočívá v opuštění dítěte, neschopného samo si pomoci, je ponecháno svému osudu a u dítěte hrozí nebezpečí újmy nebo smrti, není plněna zákonná povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného. Agresor nechává dítě svěřené jeho péči často a po dlouhou dobu klečet i s předpaženými rukama, surově jej bije, nedává mu najíst.

Trestné činy hrubě narušující občanské soužití, kdy jednání agresora spočívá ve vyhrožování usmrcením, těžkou újmou na zdraví, násilím, že budou splněny jeho hrozby, ohrožování zbraní..

Čím více prvků podobného chování agresora se v něm promítá, tím horší může situace v rodině být. Rozpoznání signálů poukazujících na násilí je důležité k tomu, aby se mu dalo předejít či ho přerušit.

1.6.3 Mimořádné události, kdy předmětem oznámení je jednání, které má znaky domácího násilí.

Dlouhou dobu bylo vnímáno domácí násilí uvnitř rodiny anebo partnerských vztahů jako privátní záležitost, o případech se nehovořilo. Jen v případech, kdy byla naplněna skutková podstata trestných činů, následovalo trestní stíhání. I zde se vyskytovala řada nejasností, problémů s dokazováním a málokterý případ skončil u soudu. Sama oběť raději trpěla, neboť ve společnosti existovaly názory, že si za problém může poškozená sama. Rodina pak dostala „nálepku“, které se již nezbavila.

1.6.3.1 Definice a teorie domácího násilí

V definicích a teoriích domácího násilí panuje nejednotnost a uplatňují se různé ideové přístupy a výkladové koncepce. Domácí násilí totiž představuje jev, který může nabývat širokých rozměrů a různých skutkových podob, různého stupně intenzity, a to v různých kombinacích. Je to zřejmě dáno i tím, že výraz domácí násilí byl velmi rychle medializován, ostatní pojmy jako je zneužívání partnera, intimní násilí či rodinné násilí zůstaly omezeny jen na odbornou literaturu. Odborníci se shodují při definování pojmu

domácí násilí na určitých základních znacích. Jde především o výskyt násilných incidentů, které se opakují, mají vzrůstající intenzitu a vzniká jasné dělení rolí na násilnou a ohroženou osobu.

Domácím násilím se podle Dufkové, Zlámala(6) rozumí opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí, kterého se dopouštějí dospělí nebo mladiství na svých blízkých. Jde o činnost vědomou. Liší se od ostatních forem delikventního chování tím, že je násilí ve vztahu osob, vytváří vztah závislosti oběti na pachateli a je zaměřeno na získání moci pachatele nad obětí. Charakteristickým rysem domácího násilí je skutečnost, že se pro svou určitou trvalost a různou intenzitu násilných aktů postupně stává součástí jejich běžného života.

1.6.3.2 Znaky domácího násilí

Domácí násilí má tyto charakteristické znaky:

- a) opakovanost - jde o jednání, které má svůj vývoj a dochází opakovaně k jeho projevům, často i po velice dlouhou dobu,
- b) postupný nárůst intenzity - domácí násilí začíná zpravidla psychickým násilím, zpravidla se přidává násilí fyzické; útoky jsou zpočátku vedeny proti lidské důstojnosti, posléze proti zdraví a mohou vyústit v útoky proti životu,
- c) jasné role - k násilí dochází mezi blízkými osobami, kde lze diferencovat roli ohrožené a násilné osoby, jejich vzájemné postavení je nerovné a role se v průběhu incidentů nemění, pachatel a oběť jsou citově, sociálně a ekonomicky vzájemně závislé,
- d) páčání násilí v soukromí - k násilí dochází zpravidla beze svědků, nejčastěji v soukromí bytu nebo domu, ale i na jiných místech, např. chata, hotel apod.; jednotlivé útoky zapadající do schématu domácího násilí se však mohou vyskytnout i na veřejnosti.

1.6.3.3 *Formy domácího násilí*

Lovaš(13) vymezuje formy domácího násilí z hlediska zúčastněných osob a z hlediska chování se lidí vůči sobě.

První hledisko zahrnuje:

- násilí partnerů (manželů) vůči sobě,
- násilí rodičů (dospělých) vůči dětem,
- násilí dětí vůči dětem(sourozenecké),
- násilí dětí vůči rodičům,
- násilí vůči starým osobám.

Druhé hledisko pak mluví o pěti druzích zneužívání a trápení:

- fyzické zneužívání,
- sexuální zneužívání,
- psychologické zneužívání,
- emoční zneužívání,
- materiální (ekonomické) zneužívání.

A o dvou druzích zanedbání:

- úmyslné zanedbání,
- neuvědomělé zanedbání.

Domácí násilí není hádkou, ve které vedou spor dvě rovnocenné strany. Domácí násilí likviduje symetrický vztah partnerů, vytváří jasné dělení rolí na kontrolující, násilnou osobu a osobu ohroženou, závislou. Pochopení této podstaty domácího násilí je klíčem k porozumění tomu, jak se chová oběť. Setrvávání v blízkosti agresora, útoky a opakované návraty k němu, podání a vzetí zpět trestního stíhání se pak jeví jako srozumitelný důsledek násilného vztahu. Pokud by si totiž žena při prvním útoku

uvědomila závažnost jevu a snažila se zastavit násilí hned v počátku, nebudou dle mého názoru následky tak závažného charakteru a bude daleko větší možnost řešení.

Mezi základní a nezpochybnitelná fakta o domácím násilí patří především jeho rozšířenost, vysoká latence a také závažnost jeho důsledků pro přímo postižené rodiny i celou společnost. Problémem jsou oficiální čísla. V současné době se vychází z viktimologických průzkumů, se kterými nelze srovnávat oficiální kriminální statistiky policejní či soudní. Tyto statistiky jsou totiž vedeny podle jednotlivých trestných činů obsažených jako skutkové podstaty v trestním zákoně. Domácí násilí však z hlediska trestně právního představuje širokospektrální problém. Je pravda, že v roce 2004 vstoupil v platnost § 215a trestního zákona o týrání osob žijících ve společném bytě nebo domě, který je obecně nazýván paragrafem domácího násilí. Některé údaje lze čerpat z poraden a krizových linek. Ty registrují poměrně vysoký počet obětí (až 46 % z celkové klientely), řada z nich však nevyhledá pomoc policie (až 65 %). Domácí násilí se odehrává skrytě, řada obětí a pachatelů tak zůstává nadále utajena.

V posledních letech se postoje k domácímu násilí začínají výrazně měnit. Jsou přijímána různá legislativní opatření, ale také sociální opatření s cílem intervenovat a řešit tyto případy. Veřejností bývá někdy zaměňován pojem rodinná rozepře či konflikt a pojem domácí násilí. Domácím násilím není ojedinělý a jednorázový incident, byť se závažnými následky. A proto jsem v této kapitole podrobně popsal znaky domácího násilí, které musí být podezřelým naplněny, aby policista podle § 21a zákona číslo 283/1991 Sb. o Policii České republiky, osobu vykázal z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou, jakož i z jeho bezprostředního okolí.

1.7 Dopady násilí v domácnostech

Násilí v domácnostech v jakékoliv podobě má vždy silně devastující fyzické a psychické účinky. Je typické, že dojde-li k vyšetřování, oběť i pachatel minimalizují rozsah a stupeň násilí.(16)

Bezprostřední reakce na konkrétní případ násilí má obraz typické aktuální krize, kde dominují dezorganizace a dysforie (stav úzkosti). Následky dlouhodobého násilí jsou ještě horší, mají vliv na problematické chování oběti.

Patří sem:

Manipulace

Týraná žena se naučí vnímat realitu pokřiveným, zmanipulovaným způsobem, tím pro sebe hledá přijatelné vysvětlení. Má pocit, že musí vyhovět partnerovým nesmyslným přáním. Často ztrácí schopnost rozlišit, co je a co není normální.

Zablokované ventilování vzteku

Oběti se za každou cenu snaží vyhnout konfliktu. Neumí přímo vyjadřovat své pocity, používají sarkasmus, pasivně – agresivní techniky či pomlouvání za zády.

Disociace

Disociace je účinný způsob, jak otupit prožívání emocí. Jde o psychický mechanismus, který chrání oběť před tím, aby naplno prožívala fyzickou či psychickou bolest. Může jít o úplné „vymazání pocitů“, kdy žena nevnímá, ačkoliv působí podněty, nebo může jít o psychogenní amnézii (ohraničenou ztrátu paměti) či v extrémní podobě pak o tzv. mnohočetnou osobnost.

Minimalizace násilí

U osob, které byly vystaveny domácímu násilí, se objevuje řada symptomů na tělesné, psychické i sociální úrovni. Převažují psychosomatické obtíže, syndromy bolesti, poruchy vnímání schématu těla, častá je i nenávist k vlastnímu tělu. U žen se mohou vyskytnout gynekologické obtíže, které nereagují na běžnou léčbu. U týraných osob může být snížena tolerance k frustraci, zátěži a tendence k sebevražednému chování.

Důvody, proč oběti neopustí násilné partnery, jsou vždy rozličné a individuální. Mnohé ženy doufají, že násilník své chování k nim změní. Velkou roli hraje také tradiční vnímání ženské role, výchova dětí a zažitých společenských vzorců chování. Partnerský vztah často bývá chápán jako investice, které by se ženy neměly vzdávat.(9)

1.8 Příčiny majetkové trestné činnosti v domácnostech

Početně nejvýznamnější skupinu tvoří děti mladší než patnáct let a mladiství pachatelé, kteří se dopouštějí majetkové trestné činnosti, především trestného činu krádeže ke škodě rodičů či dalších příbuzných.

Příčiny, které děti mladší než patnáct let a mladistvé pachatele vedou k majetkové trestné činnosti jsou :

- 1) *nabýt rychle a pokud možno bezpracně finanční prostředky* - potřebné k uspokojení jejich krátkodobých potřeb zaměřených na získání atraktivního a luxusního zboží, jež je pro ně jinak zcela cenově nedostupné, jakož i na nákup alkoholu, tabákových výrobků, drog, úhrady za jízdu taxíkem, opatrování si peněz na diskotéky, prostředky k hraní na hracích automatech.
- 2) *touha vyrovnat se vrstevníkům ze sociálně silnějších poměrů*
- 3) *značně vysoké požadavky na styl života* - většina mladistvých pachatelů po skončení základní školy nenastoupila do učebního poměru, nebo ho svévolně opustila, nepracuje a evidentně pracovat ani nechce. Pak dochází i k tomu, že děti odcizují vysoké peněžní částky svým rodičům, podnikatelům přesto, že doma mají zajištěný vysoký životní standard. K tomu přistupují takové jevy, jako je nedostatek odpovědnosti, neúcta k hodnotám vůbec a majetku zvlášť.
- 4) *závadové prostředí v rodinách* - je všeobecně považováno za fenomén, jímž je kriminalita těchto věkových kategorií nejvýrazněji ovlivňována. Nejčastěji mezi příčinami figuruje negativní příklad rodičů či sourozenců, kteří se sami dopouštějí trestných činů. Další příčinou ovšem bývá i nezáměr rodičů o způsob využívání volného času dětí, neschopnost či neochota jej jakkoliv pozitivně ovlivnit. Bez významu není ani nízká kulturní či sociální úroveň rodiny. Významná část mladistvých a nedospělců vyrůstá a vyrůstala v neúplných rodinách. Jde především o rozvedená manželství nebo o manželství po úmrtí jednoho z rodičů, popř. o rodiny sice úplné, kde však není věnována potřebná pozornost výchově dětí.

- 5) *negativní vliv prostředí různých part* - nedostatečný vliv rodiny na výchovu mladistvých a nedospělců, nedostatek zájmové činnosti, neexistující citové vazby, mládež tráví většinu svého času "na ulici" a jejich jednání je následně determinováno vlivem tohoto prostředí. Negativní vliv part je pokládán za druhý nejvýznamnější faktor působící na páchání trestné činnosti dětí a mládeže, neboť jedinci, kteří se chtějí stát členem party, ku škodě rodičům či dalším příbuzným odcizují peníze, osobní automobily, v kterých členy party vozí.
- 6) *ostatní negativní vlivy* - motiv opatřit si trestnou činností prostředky k uspokojení nutkové a nezvládnutelné potřeby hraní (tzv. gamblerství) je prokazována jen zcela ojediněle.

1.8.1 Příčiny vzniku násilí v domácnostech

Vznik domácího násilí je podmíněn mnoha faktory nelze jednoznačně stanovit jeho příčinu v jednotlivých případech. Vždy se jedná o souhrn vlivů, které ke vzniku násilí vedou.

Příčiny a faktory, které podmiňují vznik domácího násilí :

- společnost
 - tolerantní postoj lidí k domácímu násilí
 - tabuizace domácího násilí
 - lhostejnost k okolí – nezajímá mě, co se děje u sousedů za dveřmi
- rodinná výchova
 - transgenerační přenos násilných vzorců chování
 - identifikace s agresivními vzory chování
 - dominantní otec vyvolává u dívek tendence ztotožnit se s rolí oběti

- osobnostní charakteristiky agresora

- zvýšená agresivita
- závislost na alkoholu
- anomální osobnost

- sociální situace vyvolávající stres

- ztráta zaměstnání
- sociální izolace
- finanční problémy(1)

Podle Voňkové je nejznámější D. G. Duttonova teorie, která uvádí čtyři příčiny domácího násilí:

1. v makrosystému, kdy domácí násilí je vyvoláno patriarchální hierarchií hodnot, která spočívá v nadvládě mužů.
2. v ekosystému (životní a sociální okolí jedinců, které je ovlivňuje). Jde o působení formálních i neformálních struktur a životních situací – nezaměstnanost, nízké příjmy, nízká vzdělanost.
3. v mikrosystému, který představuje rodina jako taková. Jde o soukromí rodiny a s tím související obtížné uplatňování sociální kontroly. Partneri vědí, co si mohou dovolit, jak zranit a zároveň, jak utěšit, znají reakce partnera na zátěžové situace.
4. Ontogenetická teorie násilí, která stojí mimo tři předchozí systémy. Přihlíží k individuálním charakteristikám pachatele a oběti i jejich vzájemné interakci.

Obecně se míní, že příčinami násilí v domácnostech jsou vztahová nespokojenost, negativní hodnocení partnerčina chování, nevyrovnané rozložení moci a konfliktní životní styl.(19)

1.9 Prevence kriminality a policejní prevence u mimořádných událostech v domácnostech

Prevence není právní pojem. Přesto se při vymezování jejího obsahu lze opřít o několik významných právních norem. V nejširším smyslu je ochrana občanů stanovena Ústavou České republiky. K prevenci směřuje i trestní řád, kde v Hlavě první, § 1 Obecných ustanovení, je uvedeno, že „Trestní řízení musí působit k upevňování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachovávání zákonů a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti“. Pomáhat k dosažení účelu trestního řízení je právem a podle ustanovení trestního řádu i povinností občanů. V § 158 odst. 2 téhož zákona je konstatováno, že „Vyšetřovatel a policejní orgán jsou povinni učinit všechna potřebná opatření k odhalení trestných činů a zjištění jejich pachatelů, jsou povinni činit též nezbytná opatření k předcházení trestné činnosti (26).

Donedávna byla policie při ochraně před kriminalitou orientována výhradně represivně. Teprve v posledních letech začíná policejní práce uplatňovat koncept nazývaný Community Policing – policejní práce orientována na komunitu, která je podřízena potřebám komunity, zajišťuje komunikaci mezi policií a společností a vytváří partnerství mezi formálními a neformálními instancemi na úseku ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti na úseku prevence. Smyslem konceptu je, aby policie směřovala kontrolu kriminality nejen represivně, ale i preventivně. Snahou je odstranění nedůvěry občanů k policii a zvýšení pocitu bezpečnosti občanů (14).

1.9.1 Prevence u majetkových incidentů v domácnostech.

U mimořádných událostí v domácnostech, kde je podezření z protizákonného jednání majetkové povahy, je velmi obtížné činit jakékoliv preventivních opatření ze strany policejních složek, neboť hodně případů se policie vůbec nedozví.

A jaká je možná prevence :

1) u osoby mladší patnácti let, která pro nedostatek věku není trestně odpovědná, policejní orgán po zadokumentování činu jinak trestného věc podle ustanovení § 159a odst. 2 trestního řádu s přihlédnutím k § 11 odst. 1, písm.d trestního řádu odloží a spisový materiál zašle na státní zastupitelství. Státní zastupitelství, podle § 90 odst. 1 zákona číslo 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, vypracuje návrh na zahájení řízení a návrh se spisovým materiálem zašle příslušnému okresnímu soud. Okresní soud případ projedná a stanoví opatření, kterým podle § 93 odst. 1 stejného zákona může být :

- a) dohled úředníka Probační a mediační služby České republiky,
- b) zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče,
- c) ochrannou výchovu.

V Českých Budějovicích je výchovným střediskem Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže. Jedná se o středisko volného času s nabídkou pro všechny děti i dospívající mládež, bez rozdílu vyznání. Od 1.9.1999 je středisko zařazeno do sítě školských zařízení MŠMT. Výchovná činnost střediska je zajištěna programy, které svým obsahem sledují mj. prevenci kriminality, vytvoření smyslu pro odpovědnost a upevnění vzájemných vztahů. Program střediska je koncipován tak, aby oslovil především děti a mládež na sídlištích, přispěl k rozvoji jejich osobnosti i tvořivosti a usnadnil jim orientaci v současném světě.

- 2) spolupráce s oddělením sociálně právní ochrany dětí, kdy policejní orgán oddělení informuje o protiprávním jednání, kterého se dopustily děti mladší patnácti let a mladiství (mladistvou osobou je ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku). Oddělení sociálně právní ochrany dítěte pro vyšetřovatele a policejní orgán zpracovává zprávu o dítěti a rodině, ve které vyrůstá,
- 3) spolupráce s oddělením sociální pomoci, které zajišťuje protidrogovou prevenci, prevenci kriminality včetně poradenství,
- 4) preventivní činnost Policie České republiky ve školských zařízeních formou přednášek, besed, kulturně výchovné akce policie pro veřejnost, zvyšování informovanosti o možnostech obrany proti nejčastějším trestným činům, o správném chování občanů v případě ohrožení trestným činem, přednášky pro rodiče a vydávání informačních materiálů (brožury, publikace, informační letáky).

1.9.2 Prevence u násilných a mravnostních incidentů a jednání, které má znaky domácího násilí.

Preventivní působení tvoří nedílnou součást boje proti násilným, mravnostním incidentům v domácnostech a domácímu násilí. Vychází z mnohaletých praktických zkušeností a úročí poznatky vzešlé z dlouhodobé přímé diagnostické a terapeutické práce s klienty.

Za optimální řešení prevence násilí v rodinách považujeme výchovu ke zdravému sebevědomí, zdravému životnímu stylu, zodpovědnosti ze své chování – sociální kompetenci, volbě vhodného partnera, samostatnosti již od dětství. K důležitým vlastnostem v rámci socializace pak nesporně patří výchova k toleranci směřující k ostatním lidem.

Kombinaci trestněprávních prostředků a opatření sociální povahy je nutné uplatnit v těch rodinách, kde má násilí charakter chronického a hrubého jednání. Zvláště v těch

rodinách, ve kterých vyrůstají děti, které si získané poznatky, zážitky a prožitky nesou do svého vlastního života a do svých rodin.

Prevenici proti násilným incidentům a domácímu násilí lze rozdělit do třech základních pilířů a to na prevenci primární, sekundární a terciární.

Primární prevence je zaměřena na celou sledovanou populaci. Uplatňuje se tam, kde dosud k domácímu násilí nedošlo. Spočívá v cílené výchově k pozitivním mezilidským vztahům, respektu, etickému a morálnímu jednání. Primární prevenci dále dělíme na nescifickou, v rámci které je podporováno žádoucí chování a na specifickou zaměřenou proti konkrétnímu riziku.

Sekundární prevence se zabývá rizikovými jednotlivci a skupinami. K jejímu užití přistupujeme v tom případě, kdy k domácímu násilí již došlo a mají-li být provedeny opatření k nápravě. Rizikovými skupinami mohou být například dysfunkční rodiny.

Terciární prevence je zaměřená na minimalizaci následků nebo pokračování nežádoucích jevů u lidí, u kterých se již sledovaný nežádoucí jev vyskytl.

Krizová centra a poradny zabývající se pomocí formou poradenství obětem domácího násilí v rodinách jsou například: Manželské poradny, Linky důvěry, Linka bezpečí, Krizová centra, Střediska sociální pomoci, Bílý kruh bezpečí a další nestátní organizace.

Policie ČR plní služební úkoly v rozsahu, k němuž je oprávněna nebo zmocněna příslušnými zákony a v rámci těchto zákonů. K hlavním úkolům policistů náleží chránit bezpečnost osob a majetku, odhalovat trestné činy a zjišťovat jejich pachatele. Jsou povinni poskytnout pomoc každému, kdo se na ně se žádostí o pomoc obrátí. Tedy i osobě, která se domáhá ochrany před protiprávním jednáním jiné osoby. Tímto protiprávním jednáním může být i případ násilí v domácnostech.

Hlavním cílem prevence není primárně trestně stíhat a potrestat pachatele, nýbrž *pocitivý úmysl pomoci partnerskému vztahu stopnout násilné incidenty vhodným zásahem z vnějšku!* Pomoci odstranit násilí mezi partnery je snahou všech oficiálních aktivit, které musí stát a jeho instituce věrohodně prezentovat občanské veřejnosti.(21)

Tímto je jasně řečeno, že izolovanými tvrdými opatřeními vůči pachateli nelze problém násilí v domácnostech vyřešit. Je nutné zdůraznit, že ani oběti domácího násilí nevolají po tvrdé represí, naopak jejich hlavní potřebou je žít slušný lidský život v partnerském svazku bez násilí.

Je nutné, aby státní i nestátní organizace hledaly ucelený a diferencovaný systém opatření, který by postihl různé podoby násilí a dával by čas i šanci na ozdravení nemocného vztahu tam, kde ještě oba partneři, tj. pachatel i oběť, mají vůli k nápravě a ochránit oběť tam, kde udržení vztahu již nepřichází v úvahu.

Prevence a intervence garantovaná státem by se měla zaměřit na :

- *informovanost*

Informovanost veřejnosti o násilní v domácnostech se v posledním roce výrazně zvýšila. Téma partnerského násilí se objevuje v médiích, zejména různá občanské sdružení zajišťují osvětu veřejnosti v této oblasti.

Stále přetrvávají rezervy v informovanosti odborníků. Mnozí lékaři, učitelé ale i policisté a sociální pracovníci jsou při kontaktu s oběťmi domácího násilí nejistí, nedovedou jim poskytnout základní informace ani poradit. Přitom právě lékaři, sociální pracovníci a policisté jsou vstupní branou, kterou se domácí násilí dostává ze soukromí na veřejnost. A za velmi důležité považují odborně zaměřené proškolení všech pomáhajících profesí.

- *ochranu oběti*

Po dlouhých diskusích expertů došla Česká republika k názoru, že stát musí zaujmout vyhraněnou pozici proti násilí, a tudíž ve prospěch ohrožené oběti. Tento postoj neznámá, že pachatel je zcela odsunut na vedlejší kolej, anebo je mu odepírána pomocná ruka. Ve své cestě za nápravou musí být ovšem nejdříve konfrontován s tím, že jeho chování je nežádoucí. Povinnost chránit oběť před fyzickým útokem přešla v plném rozsahu na policii.

- *konfrontaci pachatele s oficiální reakcí*

Strategie směřující k pachateli je založena na myšlence netolerování domácího násilí. Agresor (pachatel, násilník) musí rychle pocítit, že jeho chování je nežádoucí a nebude tolerováno. Princip netolerance vychází z přesvědčení, že za násilí v domácnostech nese v plném rozsahu zodpovědnost právě agresor nikoli oběť. Násilí vůči blízké osobě je totiž nepřípustné a neomluvitelné za jakýchkoli okolností. Převzetí odpovědnosti za své agresivní chování je pak příznivým signálem pro nápravu agresora.

Policisté však málokdy mohou případům, kde dochází k násilí v domácnostech, předcházet a preventivně ovlivňovat chování a jednání osob. Při šetření a dokumentování incidentu v domácnostech, by měl policista osobu ohroženou seznámit s bezpečnostním plánem, který jí dává pocit bezpečí, síly a moci pro případ dalšího ohrožení. Dalším opatřením netrestního charakteru ze strany policisty je vykazání ze společného obydlí a zákaz vstupu do něj.

1.10 Postup příslušníků Policie České republiky při řešení mimořádných událostí v domácnostech v případech domácího násilí.

Policista je vždy povinen přijmout oznámení incidentu se znaky domácího násilí a zajistit provedení všech nezbytných úkonů. Policista, který přijme telefonické oznámení, je povinen získat k incidentu maximum potřebných informací :

- policista zjišťuje, kdo incident oznámil, co bylo předmětem oznámení, kde k incidentu došlo, telefonický kontakt na oznamovatele, zda se jedná o opakovaný případ, zda se na místě nachází násilná i ohrožená osoba, děti do 15 nebo do 18 let a zda došlo k ublížení na zdraví,
- je-li oznamovatelem incidentu přímo ohrožená osoba nebo jiný uživatel obydlí, pokusí se policista zkontaktovat tuto osobu a vyžádá si její souhlas se vstupem do obydlí. V případě více uživatelů postačí ke vstupu do obydlí souhlas kteréhokoliv z nich,
- provede lustraci v dostupných evidencích a informačních systémech (zejména v informačních systémech ZIS 2000, ETŘ, Událost a D-Zbraně) za účelem zjištění, zda ohrožená nebo násilná osoba nejsou držiteli střelných zbraní, zda se na místě nachází v minulosti trestaná osoba, zejména známá svou agresivitou a záznamy předchozích evidovaných incidentů, které neprodleně předá policistům vyslaným na místo incidentu.

1.10.1 Postup na místě incidentu

Úkolem policie je především zastavit násilí, zajistit bezpečí ohrožené osoby, případně omezit násilnou osobu na osobní svobodě. V každém případě je povinností policisty přesné zadokumentování incidentu domácího násilí.

Prvním krokem zasahujících policistů na místě incidentu **je zajištění**

bezpečnosti všech přítomných osob, což zahrnuje :

1. Oddělení ohrožené a násilné osoby !

Pokud to okolnosti dovolí, odved'te je do oddělených místností, aby na sebe neviděly a nemohly spolu dále komunikovat. Se stranami incidentu byste měli mluvit zvlášť a zajistěte přítomnost **nezúčastněné osoby**.

- Násilí pachatele se může vystupňovat při příjezdu policie, v tu chvíli totiž ztrácí kontrolu nad ohroženou osobou.
- Násilná osoba může kontrolovat ohroženou osobu i prostřednictvím gest nebo řeči těla, a tak může ovlivňovat její komunikaci s policií. Ohrožená osoba se v přítomnosti násilné osoby zpravidla bojí mluvit s policií, protože jí hrozí pozdější odplata.
- K zajištění vlastního bezpečí neváhejte přivolat v případě potřeby posily.
- Jsou-li splněny podmínky pro omezení osobní svobody (zajištění, zadržení, umístění do záchytné protialkoholní stanice), využijte jich! Při takovém postupu sdělte ohrožené osobě, jak má dále postupovat a co bude dále s násilnou osobou.

2. Zajištění veškerých **zbraní**, jichž bylo použito, stejně jako dalších předmětů

představujících na místě činu bezprostřední hrozbu. To je důležité i pro bezpečí zasahujících policistů, protože při řešení incidentů dochází k nevypočitatelnému vývoji a chování násilných i ohrožených osob.

3. Zjištění charakteru zranění osob a poskytnutí či zavolání pomoci pro

kteroukoliv ze zraněných stran.

4. Kontrolu bezpečí dětí a jiných osob na místě činu.

Druhým krokem je zjistit zjevné poškození inventáře bytu a osobních věcí. Co bylo poškozeno, způsob poškození, jedná se o osobní věci, na kterých majiteli zvlášť záleží?

Podle poškození věcí se dá usuzovat na to, kdo je násilnou osobou a na průběh předchozích událostí.

Třetím krokem je oddělené vyslechnutí účastníků incidentu, případně dětí.

1. Odděleně se vyslechnou rovněž **oznamovatel**, který není účastníkem incidentu a

při úkonech na místě by neměl s účastníky incidentu přijít do styku. Na

informace získané od oznamovatele se v době prvotních úkonů zásadně

neodvolávejte a nevyjadřujte se k tomu, kdo věc oznámil policii.

2. O **rozdělení rolí** se rozhoduje podle počtu zasahujících policistů a složení

hlídky/hlídek. U policejních hlídek je důležitý věk, pohlaví, fyzická zdatnost a

služební zkušenosti zasahujících policistů, neboť :

- S osobou násilnou jedná zkušenější, starší a podle situace fyzicky nejzdatnější policista.

- S malými dětmi jednají policistky nebo policisté, kteří jsou rodiči. Komunikaci s dětmi do 15 let věku provádějí pouze v nezbytném rozsahu. Výsledky dětí jsou oprávněni provádět pouze specialisté služby kriminální policie a vyšetřování ve smyslu ustanovení § 102 trestního řádu.

- S osobou ohroženou jedná podle jejího pohlaví mladší policista nebo policistka.

3. Pokud hrozí, že hlídka nebude schopna úspěšně dokončit zákrok, musí přivolat

posily!

4. Při komunikaci s osobami platí **zásada naslouchání** – Nejdříve dobře

naslouchajte, teprve pak se ptejte.

1.10.2 Zásady komunikace s násilnou osobou

Komunikace – je pojem, který vyjadřuje jakoukoli formu kontaktu s okolím a lidmi.(verbální – slovní, nonverbální – mimoslovní, introkomunikaci – komunikace „sám v sobě“, „sám se sebou“, která probíhá v osobě diskutujícího např. „dělám to dobře, nebo špatně?“ , „mám velký strach, co teď?“)

1. Začněte vysvětlením, že se policie dostavila k obnovení klidu a pořádku a nikoliv,aby rozsoudila, kdo je v právu.
2. Nevyslovujte žádné morální soudy !
3. Nenechte se vtáhnout do sporu ! Nevyhrocujte situaci neuváženými po poznámkami!
4. Nedovolte, aby vás ovládla zlost při provokativním chování násilné osoby. Vztek a ironické poznámky nepatří vám, ale policejní uniformě, ve které mohl přijít KDOKOLI! Pokud to zpočátku nezvládnete, budou vám patřit oprávněně!
6. Postupujte v mezích zákona, nenechte se zastrašit hrozbami!
7. Násilné (agresivní) osobě poskytněte prostor promluvit k průběhu incidentu, většinou pak poklesne její agresivita a nedůvěra.
8. Pokud je možné vejít do fyzického kontaktu s agresorem, vždy využijte podání ruky.
9. Chcete-li posílit ochotu ke spolupráci, pak je vhodným signálem krátký úklon hlavy stranou se zrakovým kontaktem a krátkým úsměvem.

10. Snažte se zaimponovat hned od začátku, mluvte klidně, zřetelně, stůjte rovně, projeďte patřičnou úctu a pozornost vůči násilné osobě.

11. Nesmíte však ztratit iniciativu ani kontrolu nad situací, nepřipusťte nekonkrétnost, zabíhavost, opakování, vulgaritu a vyhrožování.

12. S osobou udržujte oční kontakt, pohled nesmí působit agresivně, pokud odkláníte oči od očí agresora, tak směrem dolů, takové odklonění je chápáno agresivním člověkem jako projev vaší ochoty, přátelství.

13. Ověřte si, zda rozumíte všemu, co vám násilná osoba sděluje (*parafrázován : rozumím vám dobře, že...*).

14. Při rozhovoru s agresorem nestůjte čelem proti němu, snažte se natočit k němu bokem své postavy (čelní postoj vzbuzuje sklony k soupeření, pocit ohrožení, naopak při rozhovoru s neznámou ženou volte čelní postoj - rády vnímají celou postavu muže, boční postoj je pro ně více ohrožující).

15. Ověřte si, zda je sdělení násilné osoby úplné (případně doplňující otázky na znaky domácího násilí).

1.10.3 Zásady komunikace s osobou ohroženou domácím násilím

Osoby ohrožené domácím násilím od policisty neočekávají lítost, ale zájem věc skutečně řešit, to znamená :

- informace o dalším postupu
- účinnou pomoc v těžké situaci
- konkrétní rady

1. Poskytněte ohrožené osobě **důvěru a porozumění** – jednání s osobou vyžaduje citlivou a trpělivou komunikaci. Vysvětlíte, co je vaší úlohou v tuto chvíli. Potvrďte, že chápete, jak je její momentální situace náročná.

2. Věřte ohrožené osobě, když vám říká, že ji blízká osoba týrá a jinak jí ubližuje. Osoby skutečně ohrožené násilím v domácnostech zpravidla situaci a jednání násilné osoby zlehčují, minimalizují to, co se u nich doma děje. Realita většinou bývá mnohem horší.

3. Ohrožené osoby se ptejte:

- *Byl/a jste již dříve napadán/a a týrán/a?*
- *Byly napadány i děti?*
- *Kde jsou děti v tuto chvíli?*
- *Pozorujete, že se násilí zhoršuje, dochází k němu častěji a je více intenzivní?*
- *Došlo i k poškození věcí? Jaké vznikly škody?*
- *Byly proti vám nebo vašim dětem použity zbraně?*

4. Snažte se vcítit do situace ohrožené osoby nebo si představte, že jde o vašeho blízkého – pomůže vám to lépe porozumět a zvolit co nejlepší způsob jednání.

5. Poskytněte ohrožené osobě informace o postupu policie, co se bude dít nyní, co později, kde ohrožená osoba získá informace.

6. Předejte ohrožené osobě kontakty na instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí.

7. Zadokumentuje informace, které jste na místě získali. Později už nebudou tak přesné a mohly by chybět vašim kolegům.

8. Myslete na bezpečí ohrožené osoby – co se stane, až se ohrožená osoba vrátí z policie domů, nabídněte jí základní informace k bezpečnostnímu plánu, sdělte jí adresu nejbližšího azylového domu nebo krizového centra.

9. Informujte ohroženou osobu, aby si uschovala jakékoli důkazy o fyzickém násilí (roztrhané oblečení, fotografie zranění apod.), aby v případě zranění vždy vyhledala lékaře, tomuto oznámila co se stalo, a požádala o zadokumentování. Ohrožené osobě vysvětlíte význam lékařské dokumentace z hlediska dalšího šetření.

1.10.4 Zásady komunikace s dítětem, které se stalo svědkem domácího násilí

1. Při navazování kontaktu s dítětem přihlédněte k jeho věku, mluvte klidným a přátelským tónem. Zeptejte se na jméno dítěte, abyste ho mohli oslovit, a představte se mu.
2. Při rozhovoru myslete na to, co dítě právě prožilo, a s přihlédnutím k povaze případu volte vhodná a srozumitelná slova. Rozhovor ved'te tak, aby dítě mohlo zůstat spontánní. Podporujte vše pozitivní, co vám dítě sděluje. To mu totiž zůstane více v paměti.
3. Vyvarujte se emotivních reakcí. Pokud je dítě, přerušete rozhovor a dítě zaměstnejte jinak.
4. Pro dítě je velmi důležité, když situaci porozumí a není přehlíženo.

V případech násilí mezi rodiči dítěte se pokuste zabránit tomu, aby dítě bylo přímým svědkem policejních donucovacích opatření. Po zklidnění situace dítě informujte co se s ním, matkou a s otcem bude dít. I zde je důležitý věk dítěte. Dále je nutné zvážit, zda je pro dítě bezpečné, aby zůstalo v blízkosti násilné osoby, jestliže bydlí ve společném obydlí. Vyžádá-li si to situace, přijměte odpovídající opatření. V zájmu dítěte informujte orgán sociálně-právní ochrany dítěte.

Čtvrtý krok

Konzultujte s ostatními policisty, zaměřte se na případné rozpory ve výpovědích účastníků incidentu, nadále trvá oddělení účastníků, nezapomeňte kontrolovat situaci na místě (pozor na bezpečnost účastníků incidentu, ale i policistů – možnost neočekávaného útoku). Rozhodněte o dalším postupu.

Pátý krok

1. Dokončete služební úkony.

2. Informujte :

- ohroženou osobu o bezpečnostním plánu (obsah bezpečnostního plánu je popsán v příloze), o správném způsobu volání na tísňovou linku POLICIE 158, o institucích poskytujících pomoc obětem násilí v domácnostech,
- na žádost osoby ohrožené její příbuzné nebo přátele, kteří by jí mohli poskytnout další pomoc,
- orgán sociálně-právní ochrany dítěte o násilí v domácnostech s přítomností dětí a intervenční centrum v případě vykazání násilné osoby.

Šestý krok

1. Proved'te hláskou službu s návrhem řešení.

Řešením se rozumí :

- zahájení trestního řízení pro podezření z trestného činu,
- oznámení pro podezření ze spáchání přestupku,
- vykazání nebo zákaz vstupu ve smyslu zákona č. 283/1991 Sb. o Policii ČR

2. O svém rozhodnutí informujte všechny dotčené osoby, včetně poučení o jejich právech a povinnostech.

3. V případě, že nebylo zjištěno domácí násilí, přestupek ani trestný čin, zasahující policisté účastníkům incidentu domluví a poučí je o možných sankcích hrozících do budoucna.

1.11 Vykázání ze společného obydlí a zákaz vstupu do něj

Parlamentem České republiky byl schválen zákon číslo 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Ve své první části se mění zákon číslo 283/1991 Sb. o Policii České republiky, ve kterém za § 21 byly nově vloženy § 21a až 21d, které znějí „Oprávnění rozhodnout o vykázání ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj“. Tento zákon nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2007.

Rozhodnutí o vykázání je **opatřením netrestního charakteru**, které je **preventivní reakcí** na nebezpečné chování násilné osoby z hlediska rizika hrozby budoucích útoků, a které nenahrazuje sankci za chování násilné osoby.

Při vykázání je upřednostněno právo na ochranu života, zdraví a lidské důstojnosti před právem vlastnickým a právem na nedotknutelnost obydlí.

Postup příslušníků Policie České republiky při vykázání

Policista rozhodne o vykázání, pokud útok násilné osoby vykazuje znaky domácího násilí, násilná a ohrožená osoba obývají společné obydlí a po zhodnocení rizika budoucího nebezpečí útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti lze důvodně předpokládat, že k takovému útoku dojde.

Policista hodnotí riziko budoucího nebezpečného útoku zejména podle :

- počtu uskutečněných výjezdů či hlášených útoků, zda se jedná o opakované útoky či nikoli, zda intenzita útoků se stupňuje,
- aktuální situace na místě incidentu, zajištění stop a jiných důkazů, informací získaných zejména od násilné i ohrožené osoby nebo svědků incidentu,
- reálné hrozby stupňování násilného jednání, rizika hrozby dalších útoků po odjezdu policie,
- vyhodnocení stupně nebezpečnosti násilné osoby,
- závěrů učiněných na základě použití diagnostické metody SARA DN.

Při provádění úkonů souvisejících s rozhodnutím o vykázání je policista povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby, ledaže hrozí nebezpečí z prodlení (§ 21a odst. 5 zákona číslo 283/1991 Sb.)

Před vydáním rozhodnutí o vykázání je policista povinen ústním prohlášením oznámit násilné osobě, že vůči ní zahajuje řízení o vykázání.

Postup při vydávání rozhodnutí o vykázání

(1) Při provádění úkonů souvisejících s rozhodnutím o vykázání policista postupuje podle právního předpisu.

(2) Policista je povinen poučit ohroženou osobu o následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při rozhodování o vykázání přihlíží.

(3) Předpokladem pro vydání rozhodnutí o vykázání je zjištění stavu věci; vydává se z úřední povinnosti.

(4) Před vydáním rozhodnutí o vykázání policista nepřihlíží k právní kvalifikaci již spáchaného jednání z pohledu právních předpisů (rozhodnutí o vykázání je na právní kvalifikaci skutku nezávislé).

(5) Pokud to vyžaduje bezpečí ohrožené osoby, může být násilná osoba vykázána nejen ze společného obydlí, ale i z jeho bezprostředního okolí. Policista jasně specifikuje prostor, na který se vykázání vztahuje, a to včetně rozsahu bezprostředního okolí společného obydlí, s přihlédnutím k potřebám ohrožené osoby. O takto stanoveném prostoru poučí vykázanou i ohroženou osobu.

(6) Policista rozhodnutí o vykázání vyhlásí zvlášť násilné osobě i ohrožené osobě.

Vyhlášené rozhodnutí musí obsahovat :

a) výrokovou část, ve které se uvede,

- že násilná osoba se vykazuje ze stanoveného prostoru na dobu 10 dnů ode dne vydání rozhodnutí o vykázání,
- že stanovenou lhůtu nelze zkrátit,
- právní ustanovení, podle něhož bylo postupováno,

b) podstatné části odůvodnění rozhodnutí o vykázání, jimiž jsou skutečnosti, na základě kterých dospěl policista k závěru, že existuje důvodný předpoklad budoucího nebezpečného útoku,

c) poučení o opravném prostředku, tj. možnost podání odvolání do 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí o vykázání, informace o odvolacím orgánu, a zejména o vyloučení odkladného účinku odvolání s uvedením příslušného ustanovení právního předpisu.

(7) O ústním vyhlášení rozhodnutí o vykázání policista na místě incidentu vydá písemné potvrzení, pokud o toto potvrzení požádá násilná nebo ohrožená osoba. Písemné potvrzení obsahuje pouze výrokovou část rozhodnutí o vykázání a další náležitosti uvedené v právním předpisu.

(8) Policista před vyhlášením rozhodnutí o vykázání upozorní násilnou i ohroženou osobu, že rozhodnutí bylo učiněno bez ohledu na vůli ohrožené osoby a je nutné jej pod hrozbou sankce respektovat, přičemž případné námitky lze uplatnit v rámci odvolání.

(9) Poté, co bylo rozhodnutí o vykázání prokazatelně sděleno násilné osobě, je tato osoba povinna sbalit si věci osobní potřeby, osobní cennosti a doklady a neprodleně opustit místo, na které se rozhodnutí o vykázání vztahuje.

(10) Věcmi osobní potřeby podle odstavce 9 jsou zejména

- hygienické potřeby,
- běžné oděvní součásti,
- léky a zdravotní pomůcky, které osoba užívá,
- mobilní telefon.

(11) Odmítne-li vykázaná osoba opustit místo, na které se rozhodnutí o vykázaní vztahuje, je policista oprávněn použít po předchozím poučení donucovacích prostředků za účelem prosazení rozhodnutí o vykázaní.

(12) *Není-li násilná osoba* v době zákroku policisty *přítomna ve společném obydlí*, postupuje policista podle právního předpisu a **vydává rozhodnutí o zákazu vstupu do společného obydlí**. Rozhodnutí policista vyhlásí násilné osobě po jejím návratu do společného obydlí nebo na jiném místě, kde se násilná osoba zdržuje, např. v zaměstnání. Informace o místě pobytu násilné osoby, případně o jejím návratu do společného obydlí získá policista od ohrožené osoby, jiných osob nebo z vlastních poznatků.

Činnost policisty po vydání rozhodnutí o vykázaní

Po vydání rozhodnutí o vykázaní policista:

- a) vyzve vykázanou osobu, aby mu vydala všechny klíče od společného obydlí, které drží, a vydá jí potvrzení o vydání klíčů,
- b) umožní vykázané osobě, aby si vzala v okamžiku vykázaní ze společného obydlí výlučně věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a dokumenty,
- c) poskytne vykázané osobě informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím i nezbytnou součinnost, zejména předá seznam ubytovacích zařízení v místě bydliště a nejbližším okolí, za jehož vyhotovení je odpovědný nadřízený služební funkcionář s personální pravomocí, dále např. umožní vykázané osobě, aby si z policejní služebny telefonicky zajistila jiné ubytování,
- d) poučí vykázanou osobu, přičemž jedno vyhotovení poučení podepsané vykázanou osobou přiloží ke spisu a jedno vyhotovení předá vykázané osobě,
- e) poučí ohroženou osobu, přičemž jedno vyhotovení poučení podepsané ohroženou osobou přiloží ke spisu a jedno vyhotovení předá ohrožené osobě,

f) předá ohrožené osobě informace o institucích, které poskytují pomoc obětem domácího násilí, včetně intervenčního centra, a to i v případě, že nebylo rozhodnuto o vykázání; za vyhotovení seznamu institucí v místě bydliště a nejbližším okolí, včetně kontaktů na tyto instituce je odpovědný nadřízený služební funkcionář s personální pravomocí,

g) vyžádá si informace o telefonickém spojení od ohrožené i vykázané osoby, včetně adresy, kam si vykázaná osoba přeje doručovat poštu od policejního orgánu v době platnosti vykázání; na tuto adresu jí bude doručeno písemné vyhotovení rozhodnutí o vykázání (dále jen “písemné rozhodnutí”).

Písemné rozhodnutí a jeho náležitosti

(1) Policista, který rozhodl o vykázání, bez zbytečného odkladu vyhotoví písemné rozhodnutí.

(2) Písemné rozhodnutí musí obsahovat náležitosti uvedené v právním předpise. Odůvodnění písemného rozhodnutí bude vedle popisu skutkových zjištění obsahovat zejména hodnocení kritérií rizika budoucího nebezpečného útoku, která vedla policistu k závěru, že ze strany násilné osoby takový útok hrozí.

(3) Policista, který vyhotovil písemné rozhodnutí, zajistí doručení jeho opisu vykázané a ohrožené osobě. V případě, že není známa adresa, na které se bude vykázaná osoba v době platnosti vykázání zdržovat, může si vykázaná osoba vyzvednout písemné rozhodnutí po uplynutí lhůty 24 hodin na příslušné policejní služebně. Policista dále zajistí, aby ve lhůtě a za podmínek stanovených právním předpisem byl opis písemného rozhodnutí spolu s opisem úředního záznamu o výjezdu k incidentu doručen příslušnému intervenčnímu centru a příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Další povinnosti policisty v souvislosti s vydaným rozhodnutím o vykázání

(1) Na základě žádosti vykázané osoby je policista pověřený služebním funkcionářem povinen umožnit vykázané osobě, aby si ve lhůtě do 24 hodin od výkonu rozhodnutí o vykázání vzala za jeho přítomnosti z obydlí, z něhož byla vykázána, další osobní věci a věci nezbytné pro její podnikání nebo výkon povolání.

(2) Policista pověřený služebním funkcionářem dohodne s vykázanou osobou termín vyzvednutí věcí tak, aby byla dodržena lhůta podle odstavce 1. Přitom přihlédne k oprávněným zájmům vykázané osoby, nebude-li tím ohrožen důležitý zájem služby.

Kontrola dodržování rozhodnutí o vykázání

(1) Ve lhůtě 3 dnů od vydání rozhodnutí o vykázání provede policista, který rozhodl o vykázání, alespoň jednou kontrolu, zda rozhodnutí o vykázání dodržuje vykázaná i ohrožená osoba. Hrozí-li s přihlédnutím k okolnostem vykázání nebezpečí, že vykázaná osoba nebude rozhodnutí o vykázání respektovat, provede policista kontrolu ve lhůtě 10 dnů od vydání rozhodnutí opakovaně. Ke kontrole dodržování rozhodnutí o vykázání policista může též využít informací od intervenčního centra či osob žijících v místě bydliště vykázané a ohrožené osoby.

(2) Nemůže-li kontrolu podle odstavce 1 provést policista, který rozhodl o vykázání, pověří jeho nadřízený služební funkcionář provedením kontroly jiného policistu.

(3) O kontrole vyrozumí policista ohroženou osobu až bezprostředně před samotným provedením kontroly, přičemž ji požádá o součinnost, zejména v souvislosti se vstupem do obydlí.

(4) Cílem kontroly je získání informace, zda se vykázaná osoba přes vydané rozhodnutí o vykázání nezdržuje ve společném obydlí nebo do něj nedochází. Tyto informace získá policista zejména z výpovědi ohrožené osoby, případně jiných osob v místě bydliště vykázané a ohrožené osoby.

(5) Zjistí-li policista, že se vykázaná osoba nachází v prostorách, odkud byla vykázána, vyzve ji, aby tento prostor opustila. Pokud tak vykázaná osoba neučiní, je policista oprávněn použít po předchozím poučení donucovacích prostředků za účelem prosazení rozhodnutí o vykázání.

(6) Policista, který se dozví o porušení rozhodnutí o vykázání, dá s ohledem na závažnost či opakovanost takového jednání, podnět k zahájení trestního řízení pro trestný čin. Bylo-li na základě jednání násilné osoby, pro které byla vykázána, zároveň zahájeno trestní řízení, informuje policista zpracovatele spisu o porušení vykázání.

(7) Policista není oprávněn za účelem kontroly otevírat uzavřené společné obydlí a vstupovat do něj, nejsou-li současně splněny podmínky uvedené v právním předpisu.

(8) O provedené kontrole a jejích výsledcích je policista povinen sepsat “Úřední záznam o provedení kontroly dodržování rozhodnutí o vykázání”.

Činnost policisty po ukončení výjezdu k incidentu

(1) Po ukončení každého výjezdu k incidentu policista bez ohledu na to, zda došlo k vykázání násilné osoby, neprodleně sepíše úřední záznam o výjezdu k incidentu. Policista je povinen sepsat úřední záznam o výjezdu k incidentu i v případě, dospěl-li v průběhu zákroku nebo úkonu, prováděném v soukromí zúčastněných osob, k závěru, že v konkrétním případě nebyly naplněny všechny znaky domácího násilí.

(2) Služební funkcionář policisty, který se účastnil výjezdu k incidentu, zajistí zaslání zprávy o výjezdu na příslušný orgán sociálně - právní ochrany dětí, jsou-li v domácnosti nezletilé osoby; součástí zprávy je opis úředního záznamu o výjezdu k incidentu.

(3) Policista, který vydal rozhodnutí o vykázání,

➤ uloží klíče převzaté od vykázané osoby na místě určeném nadřízeným služebním funkcionářem; klíče se ukládají v zapečetěné obálce označené příslušným číslem jednacím,

- vyhotoví písemné rozhodnutí; podkladem je zejména úřední záznam o výjezdu k incidentu, další informace získané od ohrožené a násilné osoby či jiných osob, na jejichž základě bylo vydáno rozhodnutí o vykázání, záznamy o předchozích incidentech apod.

Obsah úředního záznamu o výjezdu k incidentu

(1) Úřední záznam o výjezdu k incidentu musí kromě předepsaných údajů obsahovat

- informace o situaci na místě incidentu,
- okolnosti, za nichž byly úkony či zákrok provedeny,
- výpovědi zúčastněných osob k incidentu a jeho vzniku, předešlé útoky udávané ohroženou osobou, případně svědky incidentu,
- další skutečnosti, které mohou mít význam z hlediska dalšího šetření trestného činu či přestupku.

(2) Pokud bylo rozhodnuto o vykázání násilné osoby, obsahuje úřední záznam o výjezdu k incidentu též

- důvody, proč policista případně nezajistil přítomnost nezúčastněné osoby (skutečnosti vedoucí policistu k závěru, že hrozí nebezpečí z prodlení),
 - důvody vedoucí policistu k závěru o nebezpečnosti situace a násilné osoby
- součástí úředního záznamu o výjezdu k incidentu je podepsané písemné poučení ohrožené a vykázané osoby a potvrzení o vydání klíčů.

(3) Náležitosti uvedené v odstavci 1 a 2 písm. a) a b) uvede policista do kolonky úředního záznamu o výjezdu k incidentu “Další významné skutečnosti a poznámky k průběhu zákroku”.

Obsah úředního záznamu o provedení kontroly

(1) Úřední záznam o provedení kontroly musí kromě předepsaných údajů obsahovat

- informace o situaci na místě incidentu,
- okolnosti, za nichž byly úkony či zákrok provedeny,
- informace o tom, zda vykázaná osoba dodržuje rozhodnutí o vykázaní – na základě výpovědi ohrožené osoby, případně jiných osob v místě bydliště násilné a ohrožené osoby,
- další skutečnosti, které mohou mít význam z hlediska dalšího šetření trestného činu či přestupku.

(2) Náležitosti uvedené v odstavci 1 uvede policista do kolonky úředního záznamu o provedení kontroly “Další významné skutečnosti a poznámky k průběhu kontroly”.

Postup při vydávání rozhodnutí o vykázaní ve zvláštních případech

(1) V případě, že násilná osoba má ve společném obydlí místo svého podnikání, je možné vykázaním postihnout jen ten prostor, který slouží k bydlení, za podmínky, že tento prostor lze prakticky oddělit od prostoru určeného pro podnikání násilné osoby (např. uzavřením průchodu mezi těmito prostory apod.). Není-li takové oddělení možné, a pro vykázaní jsou dány podmínky, vykáže policista násilnou osobu i z míst, která využívá ke svému podnikání.

(2) Pokud je vykázaní spojeno s ohrožením provozu objektu nebo znemožněním výkonu zaměstnání vykázané osoby, postupuje policista podle právního předpisu.

(3) Dojde-li k násilnému jednání mimo společné obydlí, např. v hotelu, na chatě apod., a jsou-li splněny podmínky pro vykázaní, policista vykáže násilnou osobu ze společného obydlí, které tato osoba spolu s ohroženou osobou dlouhodobě obývá, nikoliv z prostoru, ve kterém tyto osoby pobývají pouze přechodně či krátkodobě, např. hotelový pokoj.

(4) Je-li násilnou osobou mladistvý nebo osoba mladší 15 let a jsou-li dány podmínky pro vykázaní, policista rozhodne o vykázaní této osoby pouze v případě, že bezpečnost ohrožené osoby nelze zajistit jinak. Přitom je povinen neprodleně vyrozumět orgán

sociálně-právní ochrany dětí, který zajistí umístění mladistvého nebo osoby mladší 15 let v diagnostickém ústavu.

(5) Je-li ohroženou osobou stará, nemohoucí nebo nemocná osoba, která je odkázána na péči či pomoc násilné osoby, jež má být vykázána, je policista povinen uvědomit příslušný odbor sociální péče obecního (městského) úřadu, nemůže-li péči či pomoc ohrožené osobě poskytnout jiná vhodná osoba. Nelze-li např. v nočních hodinách zajistit péči či pomoc ohrožené osobě jinak, policista zajistí převoz ohrožené osoby do zdravotnického zařízení a uvědomí o tom příslušný odbor sociální péče obecního (městského) úřadu.

Spolupráce policie s jinými subjekty

(1) Při plnění úkolů podle právního předpisu policie spolupracuje se státními orgány, orgány samosprávy, obecní policií, intervenčními centry a dalšími právníckými a fyzickými osobami.

(2) Policie přijímá od subjektů uvedených v odstavci 1 oznámení případů domácího násilí, dále je zpracovává a příslušné údaje vkládá do informačního systému. Policie poskytuje subjektům uvedeným v odstavci 1 informace o případech domácího násilí.

1.12 Legislativa – Ústava, trestné činy a přestupky nejčastěji páchané v rámci mimořádných událostí v domácnostech.

Ústava – ústavní zákon č. 1/1993 Sb. a Listina základních práv a svobod – ústavní zákon č. 2/1993 Sb. jako právní normy nejvyšší právní síly zakotvují základní práva a svobody a stanoví nejvýznamnější zásady, na kterých je náš právní řád postaven. Podle článku I. Listiny jsou lidé svobodní a rovní v důstojnosti a právech. Základní práva a svobody se zaručují všem bez jakékoliv diskriminace. Listina stanoví, že každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno. Stejně tak požívá ochrany rodina a rodičovství, neboť podle článku 32 Listiny jsou rodičovství a rodina pod ochranou zákona. Z této skutečnosti pramení povinnost státu chránit základní práva a svobody svých občanů a stát nemůže a nesmí tolerovat žádné případy porušování základních práv a svobod, a to ani pokud k nim dochází v okruhu blízkých osob, v rodině. Stát má povinnost řešit všechny případy porušování základních práv a poskytovat ochranu ohroženým osobám.

Vybraná ustanovení zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Hlava IX - Trestné činy proti majetku

§ 247 - Krádež

(1) Kdo si присvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a

a) způsobí tak škodu nikoli nepatrnou,

b) čin spáchá vloupáním,

c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí,

d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo

e) byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu nikoli malou.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo

b) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

§ 248 - Zpronevěra

(1) Kdo si присvojí cizí věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu nikoli malou.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako osoba, která má zvlášť uloženu povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo

b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, nebo

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

§ 249 - Neoprávněné užívání cizí věci

(1) Kdo se zmocní cizí věci nikoli malé hodnoty nebo motorového vozidla v úmyslu jich přechodně užívat, nebo kdo na cizím majetku způsobí škodu nikoli malou tím, že neoprávněně takových věcí, které mu byly svěřeny, přechodně užívá, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

§ 249a - Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

(1) Kdo protiprávně obsadí nebo užívá dům, byt nebo nebytový prostor jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, nebo peněžitým trestem.

(2) Stejně bude potrestán, kdo oprávněné osobě v užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru neoprávněně brání.

§ 249b - Neoprávněné držení platební karty

Kdo si neoprávněně opatří nepřenosnou platební kartu jiného, identifikovatelnou podle jména nebo čísla, nebo předmět způsobilý plnit její funkci, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

§ 250 - Podvod

(1) Kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu nikoli malou.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo

b) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

§ 250b - Úvěrový podvod

(1) Kdo při sjednávání úvěrové smlouvy či v žádosti o poskytnutí subvence nebo dotace uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Stejně bude potrestán, kdo bez souhlasu věřitele nebo jiné oprávněné osoby použije úvěr, subvenci nebo dotaci na jiný než určený účel.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu nikoliv malou.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, nebo

b) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

(5) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

§ 257 - Poškození cizí věci

(1) Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na věci svědka, znalce nebo tlumočníka pro výkon jejich povinnosti,

b) spáchá-li takový čin na věci jiného pro jeho rasu, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je bez vyznání,

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo

d) spáchá-li takový čin na věci, která požívá ochrany podle zvláštních předpisů.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

Hlava V - Trestné činy hrubě narušující občanské soužití

§ 196 - Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci

(1) Kdo skupině obyvatelů vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Kdo užije násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci nebo jim vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu pro jejich politické přesvědčení, národnost, příslušnost k etnické skupině, rasu, vyznání nebo proto, že jsou bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(3) Stejně jako v odstavci 2 bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí k spáchání takového činu.

§ 197a

(1) Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti.

Hlava VII - Trestné činy proti životu a zdraví

§ 219 - Vražda

(1) Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až patnáct let.

(2) Odnětím svobody na dvanáct až patnáct let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) na dvou nebo více osobách,

- b) zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem,
- c) opětovně,
- d) na těhotné ženě,
- e) na osobě mladší než patnáct let,
- f) na veřejném činiteli při výkonu nebo pro výkon jeho pravomoci,
- g) na jiném pro jeho rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je bez vyznání, nebo
- h) v úmyslu získat majetkový prospěch nebo v úmyslu zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin, anebo z jiné zvlášť zavrženíhodné pohnutky.

§ 221 - Ublížení na zdraví

(1) Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi pro výkon jejich povinnosti,
- b) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je bez vyznání, nebo
- c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

§ 222

(1) Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi pro výkon jejich povinnosti, nebo

b) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho politické přesvědčení, národnost, rasu, příslušnost k etnické skupině, vyznání nebo proto, že je bez vyznání.

(3) Odnětím svobody na deset až patnáct let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.

Hlava VIII - Trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti

§ 231 - Omezování osobní svobody

(1) Kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu usnadnit jiný trestný čin.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny.

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jiný zvlášť závažný následek.

§ 232 - Zbavení osobní svobody

(1) Kdo jiného zbaví osobní svobody, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let.

(2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, smrt nebo jiný zvlášť závažný následek.

§ 235 - Vydírání

(1) Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami,

c) spáchá-li takový čin se zbraní,

d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví nebo značnou škodu,

e) spáchá-li takový čin na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo

f) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je bez vyznání.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

(4) Odnětím svobody na deset až patnáct let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

§ 237 - Útisk

Kdo jiného nutí, zneužívaje jeho tísně nebo závislosti, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců.

§ 238 - Porušování domovní svobody

(1) Kdo neoprávněně vnikne do domu nebo do bytu jiného nebo tam neoprávněně setrvá, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, užije-li při činu uvedeném v odstavci 1 násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí nebo překoná-li překážku, jejímž účelem je zabránit vniknutí.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, jestliže užije při činu uvedeném v odstavci 1 násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí a takový čin spáchá se zbraní nebo nejméně se dvěma osobami.

§ 241 - Znásilnění

(1) Kdo násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí donutí jiného k souloži nebo k jinému obdobnému pohlavnímu styku nebo kdo k takovému činu zneužije bezbrannosti jiného, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na osobě mladší než osmnáct let.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, nebo

b) spáchá-li takový čin na osobě mladší než patnáct let.

(4) Odnětím svobody na deset až patnáct let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

§ 242 - Pohlavní zneužívání

(1) Kdo vykoná soulož s osobou mladší než patnáct let nebo kdo takové osoby jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na osobě svěřené jeho doзору, zneužívaje její závislosti.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až patnáct let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

§ 243

Kdo zneužívaje závislosti osoby mladší než osmnáct let nebo osoby svěřené jeho doзору, přiměje ji k mimomanželské souloži, nebo kdo takové osoby, zneužívaje její závislosti, jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

Hlava VI - Trestné činy proti rodině a mládeži

§ 212 - Opuštění dítěte

(1) Kdo opustí dítě, o které má povinnost pečovat a které si samo nemůže opatřit pomoc, a vystaví je tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nebo smrt.

§ 213 - Zanedbání povinné výživy

(1) Kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Kdo se úmyslně vyhýbá plnění své zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, vydá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 oprávněnou osobu nebezpečí nouze.

§ 214 - Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Trestnost zanedbání povinné výživy zaniká, jestliže trestný čin neměl trvale nepříznivých následků a pachatel svou povinnost dodatečně splnil dříve, než soud prvního stupně počal vyhlašovat rozsudek.

§ 215 - Týrání svěřené osoby

(1) Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášť surovým způsobem nebo na více osobách, nebo

b) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu.

Ustanovení chrání osoby, které vzhledem ke svému věku nebo z jiných důvodů jsou v péči nebo výchově jiných osob. Poškozeným může být nejen dítě, ale i osoba zletilá, která pro stáří, nemoc, invaliditu, mentální retardaci apod. je odkázána na péči jiných osob. Týrání je zlé nakládání se svěřenou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti, krutosti, bezcitnosti, bezohlednosti, bolestivosti, a určitou trvalostí, které tato

osoba pociťuje jako těžké příkoří. Pachatelem může být jen ten kdo vykonává ve vztahu k týrané osobě péči nebo výchovu (tedy nejen rodiče, ale i příbuzní, učitelé, vychovatelé, ošetrovatelky, trenéři, přátelé, známí rodičů, kterým je poškozený svěřen jen na určitou dobu).

Výše trestu u všech uvedených trestných činů závisí na způsobeném následku a pohnutce jednání pachatele.

§ 215a - Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášť surovým způsobem nebo na více osobách, nebo

b) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu.

- zavedením nové skutkové podstaty podle § 215a, navazovalo přijetí návrhu nové přitěžující okolnosti ustanovení § 34 písm. d), která je formulována obecněji tak, aby postihla i obdobné zavrženíhodné jednání vůči osobám mladším patnácti let, těhotným, vážně nemocným, vysokého věku nebo nemohoucím, aniž by muselo jít o osoby blízké, které jsou vymezeny dostatečně ve stávající § 89 odst. 8 trestního zákona. Jiné formy bezbrannosti, závislosti nebo podřízenosti jsou kryty přitěžující okolností podle § 34 písm. c) trestního zákona.

K nově zavedené skutkové podstatě podle § 215a je třeba podotknout, že není zařazena ve výčtu trestných činů podle § 163 trestního řádu a není třeba souhlasu poškozeného .

Hlava III - Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných

§ 171 - Maření výkonu úředního rozhodnutí

(1) Kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu tím, že

a) bez povolení a bez vážného důvodu se zdržuje v místě nebo obvodě, na které se vztahuje trest zákazu pobytu, nebo nedodržuje omezení, která mu byla soudem uložena v souvislosti s výkonem tohoto trestu,

b) zdržuje se na území republiky, ačkoli mu byl uložen trest vyhoštění nebo mu byl pobyt na území republiky zakázán,

c) vykonává činnost, která mu byla zakázána,

d) dopustí se závažného jednání, aby zmařil účel ochranného léčení nebo ochranné výchovy, které byly uloženy soudem, nebo jinak, zejména útekem z ústavu, výkon takových rozhodnutí podstatně ztěžuje,

e) dopustí se závažného nebo opakovaného jednání, aby **zmařil rozhodnutí o vykázání** vydané podle zvláštního právního předpisu nebo na základě předběžného opatření soudu, nebo

f) dopustí se závažného jednání, aby zmařil účel vazby nebo trestu, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců nebo peněžitým trestem.

(2) Kdo zmaří nebo podstatně ztíží výkon rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu tím, že

a) zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnou, zatají, zcizí nebo odstraní věc nebo jinou majetkovou hodnotu, které se takové rozhodnutí týká, nebo

b) uprchne stráží, z vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody,

bude potrestán odnětím svobody až na pět let nebo peněžitým trestem.

(3) Kdo poté, co proti němu byla bezvysledně použita opatření v občanském soudním řízení směřující k výkonu rozhodnutí soudu nebo soudem schválené dohody o výchově nezletilých dětí, maří výkon takového rozhodnutí nebo dohody, nebo kdo se dopustí závažného jednání, aby zmařil výkon rozhodnutí jiného státního orgánu týkajícího se výchovy nezletilých dětí, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

Zákon číslo 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Hlava X, oddíl první - § 163 trestního řádu - trestní stíhání se souhlasem poškozeného

(1) Trestní stíhání pro trestné činy násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a, pomluvy podle § 206, neposkytnutí pomoci podle § 207 a 208, poškozování cizích práv podle § 209, ublížení na zdraví podle § 221, 223 a 224, ohrožování pohlavní nemocí podle § 226, omezování osobní svobody podle § 231 odst. 1, 2, vydírání podle § 235 odst. 1, porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2, krádeže podle § 247, zpronevěry podle § 248, neoprávněného užívání cizí věci podle § 249, neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru podle § 249a, podvodu podle § 250, podílnictví podle § 251 a 252, lichvy podle § 253, zatajení věci podle § 254, porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255, poškozování věřitele podle § 256 a poškozování cizí věci podle § 257 trestního zákona, proti tomu, kdo je ve vztahu k poškozenému osobou, vůči níž by měl poškozený jako svědek právo odepřít výpověď (§ 100 odst. 2), a trestní stíhání pro trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1, 2 proti tomu, kdo je nebo v době spáchání činu byl ve vztahu k poškozenému manželem nebo druhem, jakož i pro trestný čin opilství podle § 201a trestního zákona, pokud jinak vykazuje znaky skutkové podstaty některého z těchto trestných činů, lze zahájit a v již zahájeném trestním stíhání pokračovat pouze se souhlasem poškozeného. Je-li poškozených jedním skutkem několik, postačí souhlas být jen jednoho z nich.

(2) Nepředloží-li poškozený své vyjádření státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu písemně, zaznamená se jeho obsah do protokolu. Souhlas s trestním stíháním může poškozený výslovným prohlášením vzít kdykoliv zpět, a to až do doby, než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě. Výslovně odepřený souhlas však nelze znovu udělit.

§ 163a

(1) Souhlasu poškozeného s trestním stíháním pro některý z trestných činů uvedených v § 163 odst. 1 není třeba, pokud

- a) byla takovým činem způsobena smrt,
- b) poškozený není schopen dát souhlas pro duševní chorobu nebo poruchu, pro kterou byl zbaven způsobilosti k právním úkonům, nebo pro kterou byla jeho způsobilost k právním úkonům omezena,
- c) poškozeným je osoba mladší 15 let,
- d) z okolností je zřejmé, že souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět v tísní vyvolané výhrůžkami, nátlakem, závislostí nebo podřízeností.

(2) Jestliže se poškozený na výzvu orgánu činného v trestním řízení ihned nevyjádří, zda souhlasí s trestním stíháním podle § 163, tento orgán mu poskytne podle povahy věci k vyjádření přiměřenou lhůtu, nejvýše však 30 dnů. Po marném uplynutí této lhůty již souhlas s trestním stíháním dát nelze. O tom je třeba poškozeného písemně poučit.

Vybraná ustanovení zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

§ 46 - Ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě

(1) Přestupkem je porušení i jiných povinností, než které jsou uvedeny v § 21 až 45, jestliže jsou stanoveny zvláštními právními předpisy včetně nařízení obcí, okresních úřadů a krajů.

(2) Přestupkem proti pořádku ve věcech územní samosprávy je porušení povinností stanovených v obecně závazných vyhláškách obcí a krajů vydaných na úseku jejich samostatné působnosti.

(3) Za přestupek podle odstavců 1 a 2 lze uložit pokutu do 30 000 Kč.

§ 49 - Přestupky proti občanskému soužití

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,

b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví,

c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním,

d) omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin,

e) působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických

stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu do 1000 Kč, za přestupek podle odstavce 1 písm. b) a c) pokutu do 3000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. d) a e) pokutu do 5 000 Kč.

§ 50 - Přestupky proti majetku

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

a) úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí,

b) úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek nebo si přisvojí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby,

c) úmyslně ukryje nebo na sebe nebo jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 15 000 Kč.

§ 68 - Zahájení řízení

(1) Přestupky podle § 49 odst. 1 písm. b) a c) a přestupky podle § 50 spáchané **mezi blízkými osobami**, jakož i přestupky podle § 49 odst. 1 písm. a) se projednávají **jen na návrh postižené osoby**, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka (dále jen "navrhovatel").

(2) U přestupku, který lze projednat jen na návrh, lze návrh podat příslušnému správnímu orgánu nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o přestupku nebo o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení. V návrhu musí být

uvedeno, kdo je postiženou osobou, koho navrhovatel označuje za pachatele a kde, kdy a jakým způsobem měl být přestupek spáchán.

(3) Vyjde-li v řízení o přestupku podle § 49 odst. 1 písm. b) a c) nebo přestupku podle § 50 zahájeném na návrh najevo, že skutek nebyl spáchán mezi osobami blízkými, pokračuje se v řízení z úřední povinnosti.

(4) Osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec a manžel; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pociťovala jako újmu vlastní.

2. Cíle práce a hypotézy

2.1 Cíle práce

Cílem práce je sestavit materiál poskytující souhrnné informace o problematice mimořádných událostí v domácnostech se zaměřením na policejní strategii při kontaktu s oběťmi a pachateli této trestné činnosti. Zpracovat typy mimořádných událostí, rozebrat jejich příčiny a stanovit možnou prevenci.

Dílčím cílem je zpracování metodiky, podle které budou postupovat příslušníci Policie České republiky při jejich řešení.

2.2 Hypotézy

Mimořádné události v domácnostech jsou společensky závažné jevy, na jejich řešení se podílí i Policie České republiky. Je nutné hledat formy jejich účinné prevence.

3. Metodika

Pro získání potřebných údajů k dosažení vytyčených cílů spočívala metodika ve sběru informací z knih, odborných časopisů, závazných a metodických pokynů a v analýze dosavadních zadokumentovaných případů z materiálů Policie České republiky a z mých vlastních zkušeností.

4. Diskuse

Cílem mé bakalářské práce s názvem „Policejní strategie při řešení mimořádných událostí v domácnostech“ bylo sestavit materiál poskytující souhrnné informace o problematice mimořádných událostí v domácnostech se zaměřením na policejní strategii při kontaktu s oběťmi a pachateli této trestné činnosti. Zpracovat typy mimořádných událostí, rozebrat jejich příčiny a stanovit možnou prevenci. Dílčím cílem bylo zpracování metodiky, podle které budou postupovat příslušníci Policie České republiky při jejich řešení.

Mimořádné události v domácnostech, kde pachatelem a současně poškozeným je člen rodiny je možné rozdělit do tří základních typů. Na mimořádné události v domácnostech, kdy předmětem oznámení jsou trestné činy a přestupky proti majetku, mimořádné události, kdy předmětem oznámení jsou trestné činy a přestupky proti životu a zdraví, lidské důstojnosti, svobodě, hrubě narušující občanské soužití, rodině a mládeži a mimořádné události, kdy předmětem oznámení je jednání, které má znaky domácího násilí.

Odborná literatura u mimořádných událostí v domácnostech, kdy předmětem oznámení jsou trestné činy a přestupky proti majetku, životu a zdraví, svobodě, lidské důstojnosti, rodině, mládeži a hrubě narušující občanské soužití, po stránce teoretické popisuje případy této problematiky, jejich příčiny a hovoří o preventivních opatřeních, která by měl provádět stát, státní a nestátní organizace, policie, oddělení sociálně právní ochrany dítěte. Praxe je však jiná, neboť protiprávní jednání v domácnostech, kde pachatelem a poškozeným je člen domácnosti, se děje za zavřenými dveřmi. Jedná se většinou o latentní trestnou činnost a Policie České republiky se o této někdy vůbec nedozví. Pokud je takovéto jednání v domácnostech oznámeno na Policii ČR nebo svým šetřením je policejní orgán vyhledá, u většiny těchto případů je velmi složité jejich zadokumentování, neboť osoby, které jsou vyzvány k podání vysvětlení, využívají svého práva uvedeného v ustanovení § 100 trestního řádu a k případu nevypovídají nebo využijí ustanovení § 163 odst. 1 trestního řádu a neudělí souhlas

k trestnímu stíhání. Policista potom prověřování odloží nebo na návrh policejního vyšetřovatele státní zástupce trestní stíhání zastaví.

Novým typem mimořádné události z pohledu policejní strategie je jednání v domácnostech, které má znaky domácího násilí.

Parlamentem České republiky byl schválen zákon číslo 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Ve své první části se mění zákon číslo 283/1991 Sb. o Policii České republiky, v němž za § 21 byly nově vloženy § 21a až 21d, které znějí „Oprávnění rozhodnout o vykázaní ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj“. Tento zákon nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2007.

V odborné literatuře na téma domácí násilí je hlavním cílem ochrana oběti. Několik let se připravovalo opatření o vykázaní násilné osoby ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj. Rozhodnutí o vykázaní je opatřením netrestního charakteru, jež je preventivní reakcí na nebezpečné chování násilné osoby z hlediska rizika hrozby budoucích útoků, a které nenahrazuje sankci za chování násilné osoby. Při vykázaní je upřednostněno právo na ochranu života, zdraví a lidské důstojnosti před právem vlastnickým a právem na nedotknutelnost obydlí.

Policista rozhodne o vykázaní, pokud útok násilné osoby vykazuje znaky domácího násilí, násilná a ohrožená osoba obývají společné obydlí a po zhodnocení rizika budoucího nebezpečí útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti lze důvodně předpokládat, že k takovému útoku dojde.

Za dva měsíce účinnosti tohoto zákona na Českobudějovicku bylo policisty vykázáno pět násilníků. A také se vyskytly problémy, kdy v jednom případě byla násilníkem mladistvá osoba. Protože jednání mladistvé osoby naplnilo znaky domácího násilí, policista podle ustanovení platného zákona osobu vykázal a vyrozuměl orgán sociálně-právní ochrany dětí, který měl zajistit umístění mladistvého do diagnostického ústavu. Vzhledem k tomu, že se pracovnice orgánu sociálně-právní ochrany dětí na místo nedostavila, byl mladistvý předán strýci, u něhož deset dnů bydlel.

Další problém, jenž se při vykázání vyskytl a který v měsíci únoru nebyl vyřešen, spočíval v tom, co policista udělá s klíčem od společného obydlí, který vykázaná osoba policistovi předala a soud na návrh ohrožené osoby dobu vykázání prodloužil na dva měsíce. Zda klíče budou uloženy v zapečetěné obálce na Policii České republiky, či budou předány soudu.

5. Závěr

Cílem mé bakalářské práce s názvem „Policejní strategie při řešení mimořádných událostí v domácnostech“ bylo sestavit materiál poskytující souhrnné informace o problematice mimořádných událostí v domácnostech se zaměřením na policejní strategii při kontaktu s oběťmi a pachateli této trestné činnosti. Zpracovat typy mimořádných událostí, rozebrat jejich příčiny a stanovit možnou prevenci. Dílčím cílem bylo zpracování metodiky, podle které budou postupovat příslušníci Policie České republiky při jejich řešení, byl naplněn. V souladu s cílem práce byla potvrzena hypotéza, nutnosti hledání forem účinné prevence k omezení vzniku mimořádných událostí v domácnostech na minimum.

V bakalářské práci jsou popsány nejdůležitější typy mimořádných událostí, ke kterým z hlediska policejní strategie dochází. K jednání u těchto mimořádných událostí dochází za zavřenými dveřmi, mezi rodinnými příslušníky. Jedná se o latentní trestnou činnost, kdy o případech se nemluví, vyřeší si je domácnost sama, což z policejního hlediska není optimální řešení. Stává se v rodinách, kde protizákonné jednání vyřešili v rodinném kruhu, že se jednání opakuje, stupňuje a jelikož rodina neví, jak jednání řešit, oznamuje případ Policii České republiky. Rodinná výchova, závadové prostředí v rodinách je považováno za fenomén, jímž je vznik mimořádných událostí v domácnostech nejvýrazněji ovlivňován. Na základě poznatků z praxe však nemohu zcela souhlasit s tvrzením některých politiků, že společnost se zbavuje odpovědnosti, a ve společnosti je krize rodiny.

Prvořadým cílem je odtabuizování problému mimořádných událostí v domácnostech, kde pachatelem a poškozenou osobou je člen domácnosti, a to mezi laickou i odbornou veřejností. Příslušníci policie, lékaři a sociální pracovníci, kteří se s případy setkávají, by měli vědět, jak pomoci lidem ohroženým majetkovými i násilnými incidenty. V bakalářské práci jsem se snažil vysvětlit jaký je rozdíl mezi násilným, mravnostním jednáním a jednáním, které má znaky domácího násilí. U domácího násilí jde o téma, které je v současnosti hodně diskutované a od ledna 2007

jsou tyto pojmy ještě více uváděné v souvislosti s platností zákona, podle kterého je možné násilníka vykázat z bytu, a to až na dobu deseti dnů.

Přínosem práce je, že může posloužit v praxi v oblasti primární a sociální prevence, která spadá do působnosti rodiny, obcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva vnitra. Prevence zahrnuje výchovné, volnočasové a osvětové aktivity. Vhodné je ukázat osobám, které jsou ohrožené násilím v domácnostech, jakými možnými prostředky se mohou bránit, čeho mohou využít např. bezpečnostní plán. Uvědomuji si, že se jedná pouze o základní informace, neboť problém vyžaduje daleko více času, větší studie, výzkumy a přesáhl by zdaleka rámec této práce.

Zpracovaná metodika postupu policisty při řešení mimořádné situace v domácnosti, kdy předmětem oznámení je jednání, které má znaky domácího násilí a metodika postupu policisty při „vykázání ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj“, bude mít přínos pro zkvalitnění práce příslušníků Policie České republiky, zda se novým zákonem podaří rozetnout kruh násilí zůstane ještě nějakou dobu nezodpovězeno. Přesto doufám, že přes prvotní nesnáze se tento zákon ukáže jako prospěšný.

6. Seznam použité literatury

- 1) BEDNÁŘOVÁ, Z. et col., *Domácí násilí, manuál ke kurzům*. Psychosociální centrum. Acorus za podpory Open society fund. Praha: 2003.
- 2) BULLETIN PREVENCE KRIMINALITY MV ČR., *Za zavřenými dveřmi - domácí násilí*. Praha: 2001.
- 3) ČÍRTKOVÁ, L., *Forézní psychologie*. Plzeň: Nakladatelství Čeněk, 2004. ISBN 80 864733/864.
- 4) ČÍRTKOVÁ, L., *Dva pohledy na delikvenci dětí a mladistvých*. časopis Kriminalistika, Ministerstvo vnitra, 4. čtvrtletí 2003.
- 5) ČÍRTKOVÁ, L., - MACHÁČKOVÁ, R., - VITOUŠOVÁ, P., *Domácí násilí: přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. Bílý kruh bezpečí, 2002. ISBN 80-86284-19-0.
- 6) DUFKOVÁ, I., - ZLÁMAL, J., *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha: AGIS 2004. pracovní manuál.
- 7) DUNOVSKÝ, J. *Dítě a poruchy rodiny*. Praha: Avicenum, 1986.
- 8) DUŠKOVÁ, Z. a kol., *Obraz problematiky týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte v letech 1992-2003*. Praha: 2004. Dětské krizové centrum o.s.
- 9) FORMÁNKOVÁ, L., - RYTÍŘOVÁ, K., *Abc feminismu*. Open society fund Praha. Brno: Nesehnutí, 2004. ISBN 80-903228-3-2.
- 10) GJURIČOVÁ, J., *Za zavřenými dveřmi, domácí násilí*. Bulletin odboru prevence kriminality, Ministerstvo vnitra ČR, Praha: 2003.
- 11) INFORMAČNÍ BROŽURA RADY EVROPY, *Násilí na ženách*. Informační kancelář Rady Evropy, Praha: 2004.
- 12) JELÍNEK, J., *K trestněprávnímu postihu domácího násilí*. Praha: Kriminalistika roč. 37, č.4, 2005. ISSN 1210-9150.
- 13) LOVAŠ, L., *Sociální psychologie násilí*. Praha: Grada, 2001, ISBN 80-147-0042-5.
- 14) MUSIL, J., - KONRÁD, Z., - SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001. 512 s. ISBN 80-7179-362-0.
- 15) PRŮCHA, J., - WALTEROVÁ, E., - MAREŠ, J.: *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-252-1.

- 16) ŠÍROVÁ, L., *Domácí násilí In sociální politika*. Praha: 12/2003.
- 17) VEJBĚRA, J., - MARTÍNEK, J., - ZEMAN, P., *Mimořádná událost vás už nepřekvapí*. Hradec Králové: Garamond, 1996. ISBN 80-900682-2-7.
- 18) VOKROUHLÍKOVÁ, V., *Strategie prevence kriminality na léta 2004 – 2007*. část III, Ministerstvo vnitra, červen 2004.
- 19) VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. A KOL., *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. ProFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1.
- 20) VOŇKOVÁ, J., - HUŇKOVÁ, M. A KOL., *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. Mimoň: Justiční akademie ČR, 2004.
- 21) VOŇKOVÁ, J., - LIENAU, M. *Jak dál v právní úpravě domácího násilí?* Praha: Profem a Rosa, 2002. s. 58-61.
- 22) WÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2002.
- 23) *Zákon č.140/1961 Sb., trestní zákon*
- 24) *Zákon č.141/1961 Sb., trestní řád*
- 25) *Zákon č.94/1963 Sb., o rodině*
- 26) Úplné znění: *Ústava ČR, Listina základních práv a svobod*. Praha: Sagit, 2005. 191s. ISBN 80-7208-525-5.

7. Klíčová slova

mimořádná událost

domácnost

oběť

domácí násilí

prevence

vykázání

8. Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1: Kasuistika protizákonného jednání majetkového charakteru – příklad

Příloha č. 2: Kasuistika domácího násilí – příklad

Příloha č. 3: Bezpečnostní plán pro osoby ohrožené násilím v domácnostech

Příloha č. 1: Kasuistika protizákonného jednání majetkového

charakteru v domácnosti - příklad

Policejní vyšetřovatel zahájil v listopadu 2005 trestní stíhání 29letého muže z Českobudějovicka pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) trestního zákona a trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1 trestního zákona. Tohoto jednání se měl dopustit tím, že :

- v přesně nezjištěné době v polovině měsíce srpna 2005 v Českých Budějovicích, v místě trvalého bydliště svého otce při návštěvě, v obývacím pokoji z volně na stole položené peněženky ,odcizil finanční částku 42,-EUR a 3.500,-Kč, čímž způsobil otci celkovou škodu ve výši 4.760,-Kč,
- dne 7. září 2005 v odpoledních hodinách opět v trvalém bydlišti svého otce, z garáže, bez použití násilí ,odcizil motorovou benzinovou pilu zn. OLEMAC, nezjištěného výrobního čísla, kterou následně prodal neznámému muži na vlakovém nádraží v Českých Budějovicích, finanční obnos utratil pro vlastní potřebu a majiteli způsobil škodu ve výši 12.000,-Kč,
- v polovině měsíce října 2005 prodal do bazaru v Českých Budějovicích barevný televizor zn. Sanyo i s ovladačem a digitální budík nezjištěné značky, přičemž tyto věci byly součástí bytu v Nádražní ulici, který vybavil otec a věci obviněnému svěřil pouze do užívání, současně ho výslovně upozornil, že věci nejsou jeho majetkem a nemá právo je prodat, čímž způsobil otci škodu ve výši 5.500,-Kč.

Z výpovědi otce vyplývá, že se jedná o adoptivního syna, kterého jako půlročního adoptovali z kojeneckého ústavu. Od školních let byly problémy s jeho výchovou, jak v rodině, tak i ve škole, toulal se a dopouštěl se drobných krádeží. Po ukončení základní školní docházky nastoupil na učiliště a učil se v oboru zedník. Po pěti měsících z učiliště odešel a od té doby se nevyučil. Byl již za majetkovou trestnou činnost ve výkonu trestu. V žádném zaměstnání nevydržel více jak tři měsíce, pracuje občas, spíše

formou brigád. Syn má stále trvalé bydliště na adrese otce. Obviněný syn má svoji rodinu a v červenci si sám sehnal podnájem v bytě v ulici Nádražní v Českých Budějovicích, kam se také se svou rodinou v měsíci červenci 2005 odstěhoval.

Z výpovědi poškozeného dále vyplývá, že v polovině měsíce srpna 2005 se vrátil spolu se svou ženou z dovolené, vybaloval si věci a na stůl v obývacím pokoji si odložil koženou pánskou peněženku, ve které měl eura a české peníze. V době, kdy uklízel věci, tak na návštěvu přišel adoptivní syn. Hovořili o dovolené a po dvou hodinách syn odešel. Po jeho odchodu zjistil odcizení eura i české měny. Hned ho napadlo, že je vzal syn, kterého se za tři dny ptal a ten řekl, že je vzal a utratil.

V polovině měsíce září 2005 chtěl poškozený pracovat s motorovou pilou, po příchodu do garáže, která se nachází v suterénu domu zjistil, že tato tam není a jelikož dveře u garáže a domu jsou uzamčeny, nepoškozeny, jako podezřelý z krádeže byl jeho syn. Druhý den hovořil s družkou syna, která uvedla, že byla s jejich synem u nich v domě na návštěvě, že jejich syn něco v garáži dělal, ale neviděla, že by něco nesl, když z domu odcházeli.

Dále poškozený uvádí, že v době, kdy syn byl ve výkonu trestu, tak jeho družka se synem krátce bydlela v azylovém domě v Českých Budějovicích, a tak jí do tohoto domu poskytl barevný televizor zn. Sanyo i s ovladačem. Ona jej používala, pak se nastěhovala se svým synem do domu poškozeného. Když se syn poškozeného vrátil z výkonu trestu, tak uvedený barevný televizor s ovladačem a digitální budík jim zapůjčil do pronajatého bytu. Se synem se ústně dohodl na tom, že tyto věci bude v bytě se svou družkou užívat a nebude s nimi manipulovat, ten toto přislíbil. Při návštěvě syna v pronajatém bytě v měsíci říjnu 2005 zjistil, že v bytě není televizor. K tomu mu syn řekl, že je v opravě. Když později zjistil, že syn televizor i digitální budík prodal, rozhodl se podat na syna trestní oznámení. Před započetím výslechu byl jako svědek poučen ve smyslu ustanovení § 100 a § 163 trestního řádu. Po poučení uvádí, že nevyužívá svého práva ve věci obviněného syna nevypovídat a vypovídat bude a dále

uvádí, že dává souhlas s trestním stíháním svého syna pro trestné činy krádeže a zpronevěry.

Obviněný 29letý muž své jednání v celém rozsahu přiznal. Uvádí, že byl bez práce, odcizené věci prodal, neboť potřeboval peníze pro svoji rodinu. Dále uvádí, že v současné době má práci a otci již vrátil finanční částku ve výši 3.000,-Kč. Více ke svému jednání neuvádí.

V měsíci lednu 2006 se poškozený, otec obviněného, opětovně dostavil k policejnímu vyšetřovateli a doplnil svou výpověď, kde uvádí, že obviněný syn začal pracovat, škodu, kterou mu způsobil začal splácet a slíbil, že se dalších trestné činnosti vyvaruje a proto udělený souhlas s trestním stíháním vzal ve smyslu ustanovení § 163 odst. 2 trestního řádu zpět. Státní zástupce trestní stíhání podle ustanovení § 172 odst. 1, písm. d) trestního řádu s přihlédnutím k ustanovení § 11 odst. 1, písm. i) trestního řádu zastavil.

Policejní vyšetřovatel dne 14. března 2007 zahájil trestní stíhání proti stejnému nyní již 30letému muži pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a), písm. b), odst. 2 trestního zákona a trestný čin neoprávněné držení platební karty podle § 249b trestního zákona. A tohoto jednání se měl dopustit tím, že :

- dne 15. srpna 2006 v době kolem 18.15 hodin v Českých Budějovicích odcizil v průběhu návštěvy z bytu svého otce, ze skříňky v obývacím pokoji uloženou videokameru zn. Canon v hodnotě 15.000,- Kč,
- dne 28. září 2006 v době od 08.00 hodin do 14.00 hodin v Českých Budějovicích, vnikl nezajištěným oknem do rodinného domku svého otce a odcizil fotoaparát zn. Zenit, elektrickou pilu a finanční hotovost ve výši 2.000,-Kč a tímto jednáním způsobil poškozenému škodu v celkové výši 5.700,-Kč,
- dne 23. října 2006 v době od 13.30 hodin do 16.30 hodin v Českých Budějovicích vnikl po rozbití skleněné výplně okna do rodinného domu svého otce, odkud odcizil

dalekohled neznámé značky, černé barvy, mobilní telefon zn. Siemens C 35i se SIM kartou TWIST s kreditem 150,-Kč a nabíječkou, SIM kartu Paegas TWIST s kreditem 300,-Kč a dále odcizil platební kartu zn. WISA k účtu svého otce a protože znal PIN kód, tak pomocí platební karty čerpal finanční hotovost v peněžních bankomatech v Českých Budějovicích a z účtu svého otce odcizil celkovou částku ve výši 8.000,-Kč., tímto jednáním způsobil otci škodu v celkové výši 11.300,-Kč,

- v době od 16.15 hodin dne 15. ledna 2007 do 08.45 hodin dne 18. ledna 2007 v Českých Budějovicích, ulice Písecká vnikl po přelezení oplocení na zahradní parcelu a po rozbití skleněné výplně okna vnikl do zde samostatně stojící garáže, odkud odcizil motorovou řetězovou pilu zn. OLEO-MAC a tímto jednáním způsobil svému otci škodu ve výši 7.000,-Kč,

a dále usnesení o zahájení trestního stíhání obsahuje další tři případy vloupání do zahradních domků v Českých Budějovicích a okolí se škodou ve výši 38.000,-Kč.

Z trestního spisu vyplývá, že dne 15. března 2007 byl obviněný 30letý muž vzat soudkyní Okresního soudu v Českých Budějovicích podle § 68 trestního řádu z důvodů uvedeného v § 67 odst.1, písm. c) trestního řádu do vazby.

Z výpovědi otce obviněného vyplývá, že syn pracoval do konce měsíce dubna 2006, od té doby cestoval po České republice a když přijel do Českých Budějovic, tak se dopouštěl trestné činnosti. Dále uvádí, že ho syn úplně zklamal a s tímto se již on ani manželka nebudou stýkat. Více k obviněnému neuvedl, popsal výše uvedené trestné činy, ve kterých je on poškozený a po poučení podle ustanovení § 163 trestního řádu dal souhlas k trestnímu stíhání syna a současně uvádí, že tento souhlas nevezme zpět jako v minulosti, což považuje teď za chybu.

Obviněný při prvotním výslechu trestnou činnost, kde je poškozený jeho otec, přiznává.

V době zpracování kasuistiky nebylo vyšetřování ještě skončeno. Na tomto příkladu bych chtěl ukázat, že policejní řešení mimořádných událostí není jednoduchou záležitostí a takovýchto případů je většina. A případů majetkového charakteru páchané v domácnosti, kde obviněný je vazebně vyšetřován je minimálně.

Příloha č. 2: Kasuistika domácího násilí - příklad

Policejní vyšetřovatel zahájil v březnu 2006 trestní stíhání 53letého muže z Českobudějovicka pro trestný čin týrání osoby žijící ve společném bytě nebo domě podle § 215a odst.1, odst. 2 písm. b) trestního zákona. Svých činů se měl dopustit v období od 1. listopadu 2004 do 31. ledna 2006 v místě společného bydliště, kdy opakovaně slovně i fyzicky napadl svoji 48letou manželku. Urážel ji různými vulgarismy, vyhrožoval jí např. tím, že jí urazí hlavu, že živá z domova neodejde, fyzicky ji napadal údery otevřenou dlaní do hlavy i celého těla.

Z výpovědi manželky vyplývá, že ta se v roce 1997 provdala za obviněného a přestěhovala se do jeho domácnosti. Od roku 1998 spolu začali mít potíže. Často se hádali, manžel jí vytýkal, že je pracovně příliš vytížená. Hádky postupně přerostly ve fyzické násilí. Poprvé to bylo v únoru, březnu 1999, kdy od něj dostala facky. Od té doby byla často napadána z různých malicherných důvodů při hádce. V únoru 2002 se rozhodla, že od manžela odejde, vzhledem k tomu, že šel na operaci se srdcem, bylo jí ho líto, a tak s ním zůstala. Napadání ale pokračovalo. V listopadu 2005 došlo k hádce a manžel ji začal kopat do zad a vyhrožoval jí, že „přijde o zaměstnání, urazí jí hlavu a živá z baráku neodejde“. K poslední události došlo na konci ledna 2006, manžel chtěl, aby s ním šla přes led rybníka, ale ona nechtěla. Když odmítla, udeřil ji do obličeje. To byl impuls, aby si sbalila tašku a odešla. Odstěhovala se, s manželem se několikrát sešli v obchodním domě v Českých Budějovicích, kdy jí sliboval, že se změní. Ona mu to ale již nevěřila. O napadání se nikomu nesvěřila, nikde to nehlásila, protože se styděla. V práci modřiny zapírala, bála se vše přiznat. V současné době o problému ví její okolí i rodina a ona má obavu z toho, aby manžel něco neprovedl.

Začátkem června odjížděla z autobusové zastávky na školení a objevil se tam její muž. Chtěl, aby odevzdala klíče od domu a podepsala, že se zříká veškerého majetku. Dále na ni vytáhl její nahé fotografie s tím, že je rozešle jejímu okolí, rodině a rozvěsí je v práci. V zaměstnání telefonoval s ekonomkou a řekl jí, že jeho manželka je blázen. Na policii problém nahlásila až poté, co ji k tomu přemluvil její starší syn, a v důsledku

toho, že slyšela, že její manžel zabije oba její syny a potom ji. Za dobu jejich společného života si vše nahrával, natáčel, pak sestříhoval a dělal si důkazy k lidem. Nesměla se stýkat s nikým cizím, ani se sousedy. S těmi neměl dobré vztahy. Na společnou domácnost jí dával 5800 korun a zbytek platila žena ze svého výdělku. Za její našetřené peníze si kupoval náročné koníčky – fotoaparáty, kamery, videa a počítač. Poškozená uvádí, že v první řadě dává vinu sama sobě, každý její odpor byl pro něho impuls k agresivitě. Nyní je šťastná, že dokázala ze společné domácnosti odejít.

Z psychologického vyšetření ženy realizovaného znalcem vyplývá, že intelektové schopnosti posuzované se celkově pohybují v rozmezí pásem průměru a lehkého nadprůměru. Žena je orientována místem i časem. Mechanická paměť na číselný materiál a vizuální paměť odpovídají průměru. Velmi kvalitní je schopnost asociačního učení a paměť na verbální logické celky. Vnější stresy na ni lehčeji doléhají a musí vynakládat více energie pro udržení duševní rovnováhy. Své pocity nosí v sobě, je málo agresivní, málo soutěživá a hůře se prosazuje. Její sebedůvěra je nestabilní, trpí pocity méněcennosti, sebeobviňováním. Jeví značný stupeň kontroly nad svým emočním životem a chováním. Nižší flexibilita snižuje její schopnost snášet nadměrnou zátěž. Vzhledem k osobnostní konstituci a k proběhlé psychické traumatizaci lze u posuzované detekovat vysoké riziko rozvoje psychosomatických či depresivních poruch. Bližší sociální kontakty navazuje zdrženlivě, opatrně a méně se svěřuje. Neusiluje o dominantní postavení a raději se podřizuje ostatním. Není patrná mstivost vůči obviněnému. U posuzované ženy lze registrovat syndrom týrané ženy s příznaky spadajícími pod posttraumatickou stresovou poruchu.

Z výpovědi 53letého muže vyplývá, že se s ní seznámil v roce 1991, postupně se stýkali a vzali se v roce 1997. Po svatbě vedli bezproblémové a spořádané manželství. Pokud mezi nimi došlo k různosti názorů, přešli to jen pár slovy. Za celou dobu měli spolu pouze dva sváry. Na manželku po svatbě měli v práci vysoké nároky. Chodila domů unavená, ale na jejich manželství to nemělo velký vliv. O tom, že by mělo docházet z jeho strany k týrání jeho ženy, nic neví. Není pravda, že by jí vyhrožoval, o manželce nemá zprávy, žádost o rozvod nepodával. Domnívá se, že odchod jeho ženy

byl účelový, chtěla mu maximálně ublížit. Manželka chce jen jeho majetek, v nepřiměřeném množství pojídala prášky Algifen a Brufen, ze zaměstnání přicházela plna negativních poznatků, které nebyla schopna řešit.

Ve znaleckém posudku z oboru zdravotnictví, odvětví sexuologie je uvedeno, že posuzovaný využil svého práva nevypovídat ke své osobě. Uvádí, že manželku nikdy fyzicky nenapadl, případné hádky řešil tak, že odešel a vyzněly do ztracena. Muž je vyučen elektrikářem, v současné době v invalidním důchodu, dvakrát ženatý, s dcerou se nestýká, nekouří, nepije, nealkoholové drogy nezkoušel. Rozumové schopnosti posuzovaného jsou průměrné. Patrná je snaha prezentovat se v co nejlepším světle. Žádné chorobné změny nálad a afektů nejsou patrné. Posuzovaný obvinění jednoznačně popírá, manželství s poškozenou prezentuje jako harmonické. Muž podle znalce netrpí duševní chorobou ve smyslu psychózy. Je plně schopen rozpoznat společenskou nebezpečnost jednání, které je mu kladeno za vinu, stejně tak byl plně schopen své jednání ovládat. Je plně schopen chápat smysl trestního řízení a případného trestu. Znalec nenavrhuje žádná lékařská opatření.

V případě se vyšetřovatel policie opírá o výsledky šesti svědků, kteří vypovídají ve prospěch poškozené ženy. Z vyšetřování vyplývá, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán a má všechny znaky skutkové podstaty daného trestného činu a byl spáchán obviněným. Policejní vyšetřovatel předložil spis s návrhem na podání obžaloby státnímu zástupci.

(zdroj: spisový materiál SKPV OŘP České Budějovice 2006/2007)

Příloha č. 3: Bezpečnostní plán pro osoby ohrožené násilím v

domácnostech

Bezpečí osoby ohrožené domácím násilím je základním předpokladem řešení problému. V případě náhlého útoku by ohrožená osoba měla pamatovat především na své zdraví a život.

Policista by měl osobu ohroženou poučit :

- aby se svěřila přátelům nebo příbuzným, kterým důvěřuje, s tím, že je doma napadána.

Je důležité, aby si vytvořila podpůrnou síť, kde se jí dostane alespoň krátkodobé pomoci:

- aby si se sousedy nebo přáteli domluvila znamení, kterým může signalizovat potřebu pomoci, např. zatelefonovat smluvené heslo, po kterém mají zavolat policii, aby volali policii vždy, pokud uslyší křik, pláč, rozbíjení předmětů apod.,

- aby si zabalila pohotovostní tašku s penězi, náhradními klíči, oblečením na výměnu a důležitými dokumenty a uložila ji mimo dosah násilné osoby (u sousedů, přátel, v práci).

Při náhlém odchodu z domova by si měla ohrožená osoba vzít s sebou :

➤ osobní doklady (občanský průkaz), léky, brýle, hygienické potřeby, kartičky zdravotních pojišťoven (svou i dětí), kreditní karty,

➤ záznamy o násilí – vlastní, lékařské, policejní, ze sociálního odboru, soudní rozhodnutí o dětech, majetku atd.,

➤ adresář s důležitými telefonními čísly,

- aby si rozmyslela a naplánovala únikové cesty ze všech dveří, oken, včetně těch ve sklepě a v horních patrech,

- aby se rozhodla, kam půjde až se dostane ven z bytu nebo domu. Měla by si zjistit adresy míst v okolí bydliště s nepřetržitým provozem (policie, nemocnice apod.),
- aby si promyslela, jak se tam dostane. Tento problém osob ohrožených násilím v domácnostech je zejména na venkově nebo na samotách. Je důležité mít u sebe peníze nebo jízdenky, udržovat v pojízdném stavu auto nebo kolo, kočárek pro děti ukládat na dostupné místo,
- aby se nenechala zavřít v části domu, kde nejsou okna, ani žádný východ, nebo kde se nacházejí nějaké možné zbraně (např. kuchyně, koupelna). Pokud bydlí na venkově, měla by se vyhnout stodole nebo dílně, kde mohou být uskladněné různé nástroje.
- aby naučila své děti používat telefon a zavolat policii, sousedy nebo někoho jiného, kdo může rychle pomoci,

Pokud je oběť nepohyblivá nebo v důchodovém věku, měla by si promyslet, která místnost v bytě či domě je pro ni nejbezpečnější, například ta, kde se může zamknout a zatelefonovat pro pomoc nebo zavolat o pomoc z okna.

Pokud má oběť malé děti, je možné, že je na útěku nebude moci vzít s sebou. V tom případě by měla neprodleně požádat o pomoc policii a vrátit se pro ně. Starší děti by měla zahrnout do únikového plánu, označit jim bezpečné místo, kde se mohou schovat, a vysvětlit jim, aby utekly k sousedům, když uslyší, že začíná násilný incident. Děti je nutno ujistit, že jejich úkolem je být v bezpečí, a ne chránit oběť.

Pokud je oběť napadena během volání na policii, aby nechala telefon vyvěšený, mluvila a křičela.